

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI

Nr. 877/ Prot.
36

Tiranë, më 03.02.2022

Lënda: Dërgohet Raporti Përfundimtar dhe Rekomandimet për Auditimin "Mbi ri-auditimin e sistemeve të teknologjisë së informacionit" në Postën Shqiptare Sh.a.

Drejtuar: Z. Ervin BUSHATI

ADMINISTRATOR I POSTËS SHQIPTARE SH.A.

TIRANË

Nga auditimi i ushtruar në Postën Shqiptare Sh.a, në bazë të programit të auditimit nr. 877/1, datë 14.09.2021, ndryshuar me shkresën nr. 877/2 prot, datë 14.10.2021, të miratuar nga Kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit, për periudhën e veprimtarisë nga 01.01.2019 deri më datën 30.06.2021, u konstatua se mungesa e strategjisë institucionale dhe strategjisë në drejtim të teknologjisë së informacionit mbart riskun e keq adresimit të burimeve të nevojshme për mbështetjen e veprimtarisë së Postës Shqiptare. Mungesa e kontroleve dhe mekanizmave të duhur me qëllim krijimin, mirëmbajtjen, zhvillimin e burimeve IT dhe mungesa e akteve rregullatore në drejtim të sistemeve të teknologjisë së informacionit kanë ndikuar në një zhvillim të pa monitoruar të aktivitetit institucional dhe pa deleguar përgjegjësitë individuale për veprimet e kryera.

Në mënyrë të hollësishme janë trajtuar në Raportin Përfundimtar të Auditimit, bashkëlidhur kësaj shkrese.

Bazuar në nenet 6, 15, 25 dhe 30 të Ligjit nr. 154/2014 datë 27.11.2014 "Për Organizimin dhe Funkcionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit", **si dhe Vendimin nr. 20, datë 31.01.2022 të Kryetarit të KLSH-së**, për përmirësimin e gjendjes, ju rekomandojmë zbatimin e masave të mëposhtme:

A. KONKLUZIONI I PËRGJITHSHËM I AUDITIMIT

Grupi i auditimit mbështetur në Standardet ndërkombëtare të Auditimit përkatësisht në ISSAI 100, ISSAI 5300, ISSAI 5310 si dhe nenet 3 dhe 14 të ligjit 154 "Për Organizimin dhe Funkcionimin e KLSH" datë 27.11.2014 konstaton se, mungesa e strategjisë institucionale dhe strategjisë në drejtim të teknologjisë së informacionit mbart riskun e keq adresimit të burimeve të nevojshme për mbështetjen e veprimtarisë së Posta Shqiptare.

Gjithashtu mungesa e kontroleve dhe mekanizmave të duhur me qëllim krijimin, mirëmbajtjen, zhvillimin e burimeve IT dhe mungesa e akteve rregullatorë në drejtim të sistemeve të teknologjisë së informacionit kanë ndikuar në një zhvillim të pa monitoruar të aktivitetit institucional dhe pa deleguar përgjegjësitë individuale për veprimet e kryera.

Zhvillimet e sistemit kryesor të informacionit Eterna që i kanë dhënë shoqërisë Posta shqiptare mundësi të shumta në shtimin e shërbimeve, kanë ndodhur në kushtet e të drejtës së autorit dhe në mungesë të pronësisë me kodin në burim. Këto elementë kanë ndikuar negativisht në pjesëmarrjen e operatorëve ekonomikë dhe mirë përdorimin e fondeve publike.

Në gjykimin tonë, identifikimi dhe administrimi i elementëve kritikë në ofrimin e shërbimeve dhe garantimin e sigurisë së të dhënave si dhe vazhdimësisë në ofrimin e shërbimit nëpërmjet teknologjisë së informacionit është i pamjaftueshëm.

B. MASA ORGANIZATIVE:

1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Posta shqiptare Sh.a, nuk ka plan strategjik institucional të miratuar me qëllim përcaktimin e prioriteteve dhe objektivave institucionale. Gjithashtu u konstatua se nuk ka një plan strategjik të shkruar e miratuar mbi teknologjinë e informacionit duke mos bërë planifikime strategjike mbi sigurinë institucionale dhe infrastrukturën IT si dhe duke mos pasqyruar qartë objektivat lidhur me burimet dhe instrumentet e nevojshme për matjen e objektivave. Mungesa e planifikimeve strategjike institucionale mbart riskun e keq adresimit të burimeve të nevojshme për mbështetjen e veprimtarisë së Postës.

1.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a, duke marrë në konsideratë rëndësinë e shërbimeve postare dhe financiare që ofron shoqëria si dhe rëndësinë e të dhënave që institucioni zotëron dhe përpunon me qëllim përcaktimin e objektivave dhe adresimin e burimeve të nevojshme për mbështetjen e veprimtarisë së Postës, të marrin masa për hartimin dhe miratimin e Planit Strategjik Institucional ku të përfshihet edhe planifikimi strategjik mbi teknologjinë e informacionit dhe ku të adresohen qartë objektivat e institucionit duke reflektuar ndryshimet institucionale, strukturore dhe ndryshimet në teknologjinë e informacionit dhe komunikimit (TIK), të ndodhura ndër vite në Postën Shqiptare. Gjithashtu organet drejtuese të Postës Shqiptare Sh.a të marrin masa për përcaktimin e elementëve dhe indikatorëve të matshëm për matjen e plotësisht të objektivave të përcaktuara.

Brenda vitit 2022 dhe në vijimësi

2.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Rregullorja e Brendshme, “Për organizimin, funksionimin e administratës qendrore të shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a” miratuar me vendimin nr. 6, datë 20.02.2018 të Këshillit Mbikëqyrës të Posta Shqiptare nuk është përshtatur (*amenduar*) duke mos reflektuar ndryshimet institucionale të ndodhura ndër vite në Posta Shqiptare, konkretisht:

- Në rregulloren e brendshme të Posta Shqiptare Sh.a. detyrat dhe përgjegjësitë janë të përcaktuara jo në mënyrë të detajuar. Në përcaktimin e kompetencave të drejtorit të IT dhe zhvillimit, në rregulloren e brendshme “Për organizimin, funksionimin e administratës qendrore të shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a” ka mbivendosje të këtyre kompetencave, pasi disa prej tyre tejkalojnë nivelin hierarkik të drejtorit të drejtorisë. Për shembull në pikën 16 të rregullores së brendshme ku përcaktohen detyrat dhe kompetencat e drejtorit të IT dhe zhvillimit, ku citohet se drejtori i IT “Përcakton, zhvillon dhe përsos më tej strategjitë afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata të automatizimit të Posta Shqiptare SH.A”, drejtori i IT, merr përgjegjësitë e Administratorit.

Në disa raste përgjegjësi i sektorit të sistemeve ka më shumë attribute se sa drejtori i drejtorisë, për shembull në pikën 2, të Detyrave dhe Përgjegjësisë të përgjegjësit të sektorit dhe sistemeve. Kjo problematikë haset edhe në sektorët e tjerë ku ka raste që kalojnë kompetencat hierarkike.

- Në disa raste konstatohet se mungojnë përshkrimet e detyrave dhe përgjegjësi për disa funksione që janë në strukturën organizative por nuk gjenden të reflektuara në rregulloren e brendshme të funksionit të administratës qendrore.

2.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a dhe strukturat këshilluese mbi IT, të hartojë, amendojë dhe miratojë, rregulloren e brendshme, “*Për organizimin, funksionimin e administratës qendrore të shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a*”, me qëllim reflektimin e ndryshimeve institucionale, strukturore dhe ndryshimet në teknologjinë e informacionit dhe komunikimit (TIK), të ndodhura ndër vite në shoqëri. Hartimi i kësaj Rregulloreje të marrë në konsideratë vendosjen e kontrolleve të brendshme lidhur me menaxhimin e riskut, përputhshmërinë me procedurat dhe rregullat e brendshme aktuale si dhe me legjislacionin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në Shqipëri.

Brenda 6 mujorit të parë 2022 dhe në vijimësi

3.Gjetje nga auditimi: Gjatë fazës së auditimit në terren grupi i auditimit administroi një sërë rregulloresh dhe manualesh, të tjera nga ku u konstatua se institucioni administroi dhe ka në përdorim një bazë rregullative, konkretisht:

- Rregullore mbi veprimtarinë operacionale;
- Rregullore për lidhjen në distancë (Remote Access);
- Rregullore për Transparencën;
- Log management user and administration manual;
- Përdorimi i e-mail në smart phone;
- Si të ndërrohet password në kompjuterin e punës në zyrë dhe nga faqja e web.

Nga auditimi u konstatua se këto dokumente nuk janë të miratuara nga asnjë prej organeve drejtuese të Posta Shqiptare. Ato i janë paraqitur grupit të auditimit si përgjigje ndaj pyetësorit dhe përdorën si bazë rregullatore nga administrata e Postës, pavarësisht se nuk janë të miratuara.

3.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Posta Shqiptare Sh.a, të marrin masa për miratimin e këtyre rregulloreve dhe amendimin e tyre me qëllim reflektimin e ndryshimeve institucionale, strukturore dhe ndryshimet në teknologjinë e informacionit dhe komunikimit (TIK), të ndodhura ndër vite në shoqëri.

Menjëherë dhe në vijimësi

4.1.Gjetje nga auditimi: Nga administrimi dhe auditimi i bazës rregullatore si: Politikat e përdorimit dhe sigurisë së sisteme TIK (*shkresa 1952/2, datë 19.08.2008*); Analiza e riskut për sistemet TIK (*shkresa nr. 1952/2, datë 19.08.2008*); Standardi i menaxhimit të problemeve dhe incidenteve (*shkresa 1952/2, datë 19.08.2008*); Procedurat e sigurimit të Postës Shqiptare (*shkresa 3678, datë 16.11.2006*); u konstatua se kjo bazë rregullatorë nuk ka reflektuar ndryshimet institucionale të ndodhura ndër vite dhe ndryshimet në investime në fushën e teknologjisë së informacionit në Postën Shqiptare. Disa nga dokumentet e mësipërme mbajnë të njëjtën datë dhe numër protokollit në kundërshtim me nenet 36-41 të ligjit nr. 9154, datë 06.11.2003 “Për Arkivat”. Aktualisht këto rregullore janë ende në përdorim nga administrata e Postës.

4.2.Gjetje nga auditimi: Nga administrimi i “Rregullores mbi procedurat e backup-it të Posta Shqiptare Sh.a” miratuar me shkresën nr. 583/1, datë 25.02.2019, të drejtorit të sigurisë dhe cilësisë u konstatua se kjo rregullore është nënshkruar jo nga organet drejtuese të Posta Sh.a, por nga një nivel menaxherial që nuk ka kompetenca juridike për nënshkrimin dhe nxjerrjen e akteve administrative institucionale, në kundërshtim me nenet 7, 11 dhe 14 të Statutit të Shoqërisë Posta Shqiptare.

4.3.Gjetje nga auditimi: Nga administrimi i Rregullores “*Për Administrimin e Rrezikut Operacional*” u konstatua se kjo rregullore është miratuar dy herë brenda vitit. Kjo rregullore është miratuar me shkresën nr. 583/2, datë 25.02.2019, të administratorit të shoqërisë, e cila

ka shfuqizuar rregulloren nr. 1579, datë 31.08.2011 “Për administrimin e rrezikut operacional”. Nga auditimi u konstatua se kjo rregullore është miratuar edhe me shkresën nr. 2144, datë 09.08.2019 të administratorit të Postës, e cila është e njëjtë në përmbajtje por nuk ka shfuqizuar rregulloren me shkresën nr. 583/2, datë 25.02.2019. Kjo gjë sjell konfuzion në përdorim dhe në zbatim të këtij dokumenti nga administrata sepse në disa raste i referohen rregulloreve të ndryshme.

4.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a dhe strukturat këshilluese mbi IT, të hartojnë, amendojnë dhe miratojnë, aktet rregullative të cituara më lart në përputhje me përcaktimet ligjore dhe nënligjore me qëllim reflektimin e ndryshimeve institucionale, strukturore dhe ndryshimet në teknologjinë e informacionit dhe komunikimit (TIK), të ndodhura ndër vite në Postën Shqiptare.

Gjatë hartimit dhe miratimit të tyre të respektohen rigorozisht përcaktimet ligjore për arkivat në Republikën e Shqipërisë.

Menjëherë dhe në vijimësi

5.1.Gjetje nga auditimi: Për vitin 2021 struktura e sektorit të sistemeve në Drejtorisë së IT-së dhe Zhvillimit është e paplotësuar sipas strukturës organike të përcaktuar. Gjatë periudhës së auditimit ka patur 3 (tre) largime të stafit IT 2 (dy) prej të cilave janë zëvendësuar me lëvizje brenda përbrenda Drejtorisë, dhe 3 (tre) pozicione janë zëvendësuar me staf të ri.

Nga auditimi u konstatua se mungojnë përshkrimet e punës për stafin e Drejtorisë së IT dhe Zhvillimit mbi mënyrën dhe ndarjen e përgjegjësive specifike të roleve, punëve dhe veprimeve operacionale brenda drejtorisë, në mospërputhje me përcaktimet në nenin 4 pika 20, neni 20 pika c dhe neni 22 pika b të ligjit nr.10 296, datë 08.07.2010 “Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin” i ndryshuar.

5.2.Gjetje nga auditimi: Për periudhën objekt auditimi u konstatua se Posta Shqiptare, nuk ka plan trajnimi vjetor për vitet 2019-6-mujori i parë i vitit 2021 për burimet njerëzore të drejtorisë së Teknologjisë e Informacionit dhe Zhvillimit. Nuk dokumentohet procesi i kërkesave, nevojave dhe analizimi i tyre. Mbështetur në rregulloren për organizmin, funksionimin e administratës qendrore të shoqërisë Posta Shqiptare SH.A, është detyrë dhe kompetencë e niveleve menaxheriale propozimi dhe hartimi i kërkesave për trajnime.

5.1.Rekomandimi: Administratori i Përgjithshëm i Postës Shqiptare Sh.a në bashkëpunim me Departamentet përkatëse në Posta Sh.a dhe Drejtorinë e Burimeve Njerëzore të marrin masa për menaxhimin e burimeve njerëzore, me qëllim adresimin e përgjegjësive dhe përcaktimin e detyrave si dhe plotësimin e vendeve vakante sipas strukturës organike. Gjithashtu të marrin masa për identifikimin e nevojave për trajnimin e stafit IT dhe të çdo përdoruesi të sistemeve TIK si dhe të hartojë e miratojë plane dhe politika për zhvillimin e trajnimeve në lidhje me sistemet, sigurinë dhe teknologjinë e informacionit.

Në vijimësi

6.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi ndërtimin dhe organizmin e strukturës së Posta Shqiptare Sh.a. u konstatua se Sektori i Sigurisë së Informacionit është në varësi të Drejtorisë së Sigurisë dhe Cilësisë pjesë e Departamentit të Zhvillimit dhe Standardeve. Ky sektor ka qenë nën varësinë e Drejtorisë TIK dhe që prej vitit 2018 ka kaluar në varësinë e Drejtorisë së Sigurisë dhe Cilësisë. Ndër detyrat dhe përgjegjësitë të përcaktuara në rregulloren e brendshme të këtij sektori përcaktohet kryerja e auditimit të rrjetit dhe sistemeve, gjetja e dobësive në sisteme si dhe shqyrtimi i raporteve të auditit të sistemeve, detyrë kjo e cila sjell mbivendosje të kompetencave me auditin IT. Një ndër detyrat e përcaktuara për Specialistin e Sektorit të Sigurisë së Informacionit është “sigurimi që të jenë zhvilluar dhe zbatuar procedurat standarde, udhëzimet e sigurisë dhe masat që mbështesin sigurinë e të gjithë rrjetit dhe sistemeve si dhe të gjithë komponentët e rrjetit”.

Nisur nga shtrirja e teknologjisë së informacionit në institucion si dhe nga rëndësia e të dhënave që ruhen dhe përpunohen nga Sektori i Sigurisë së Informacionit dhe ofrimit të shërbimeve postare dhe financiare me anë të sistemit informatik “Eterna”, gjykojmë se organizimi i kësaj strukture nën Drejtorinë e Sigurisë dhe Cilësisë, nuk i përgjigjet shtrirjes së teknologjisë së informacionit në Postën Shqiptare.

6.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a dhe strukturat këshilluese mbi IT, duke marrë në konsideratë kohën, burimet e nevojshme të analizojnë mundësinë e ndryshimeve strukturore të strukturës ekzistuese IT me qëllim rritjen e rolit të saj dhe të marrin masa për pozicionimin e Sektorit të Sigurisë së Informacionit në varësi të Drejtorisë së IT-së dhe Zhvillimit me qëllim përmbushjen në mënyrë sa më efektive të objektivave sektoriale dhe koordinimin e aktivitetit të saj me sektorët e tjerë që janë pjesë e të njëjtës fushë duke sjellë rritjen e ndikimit të IT-së në qeverisjen e Postës Shqiptare.

Brenda vitit 2022

7.Gjetje nga auditimi: Nga administrimi i dokumentacionit se si Posta Shqiptare, identifikon dhe menaxhon risqet institucionale dhe risqet në teknologjinë e informacionit, u konstatua se Posta Shqiptare nuk disponon regjistër rrisht të përgjithshëm institucional, ku të përfshihen edhe risqet mbi IT dhe të mbulohen të gjithë aktivitetet duke përfshirë këtu risqet mbi sistemet Eterna, IPS, CDS, proceset e menaxhimit të ndryshimit, etj. Shoqëria Posta Shqiptare nuk ka identifikuar dhe vlerësuar ngjarjet e mundshme që mund të kenë efekte negative përse i përket arritjes së objektivave institucionale.

Nisur sa më sipër rezulton se shoqëria Posta Shqiptare nuk ka hartuar regjistrin e riskut ku të përfshiheshin edhe risqet që lidhen me teknologjinë e informacionit, kjo mbështetur në nenin 11, pika 2, neni 12 pika 3/d dhe nenet 19-21 të ligjit nr. 10296, datë 08.07.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, i ndryshuar, Udhëzimi nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publik”, i ndryshuar, Udhëzimin nr. 21, datë 25.10.2016 “Për nëpunësit zbatues të të gjitha niveleve”, UMF nr. 16, datë 20.07.2016 “Për përgjegjësitë dhe detyrat e koordinatorit të menaxhimit financiar dhe kontrollit dhe koordinatorit të riskut në njësitë publike”.

7.1.Rekomandimi: Administratori i shoqërisë në bashkëpunim me Drejtorët e Departamenteve të marrin masa për identifikimin dhe hartimin e regjistrit të riskut me qëllim analizimin dhe vlerësimin e risqeve, për të mos riskuar përmbushjen e objektivave të shoqërisë në përputhje me ligjin nr. 10296, datë 08.07.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, i ndryshuar, në të cilin të përcaktohen edhe risqet në teknologjinë e informacionit. Gjithashtu të marrin masa për hartimin dhe dokumentimin e një plani veprimi për minimizimin/ parandalimin e risqeve të identifikuar, si dhe të bëhet monitorimi periodik i zbatimit të këtyre masave.

Brenda 6 mujorit të vitit 2022 dhe në vijimësi

8.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se:

Gjatë vizitës onsite të zhvilluar nga grupi i auditimit në dhomën e serverave që ndodhet në zyrat qendrore pranë Postës Shqiptare Sh.a u konstatua:

- Ambienti nuk ka të instaluar një sistem akses kontrolli i cili garanton hyrjen e personave të autorizuar;
- Nuk ka një rregullore të miratuar për personat e autorizuar që mund të hyjnë në dhomën e serverëve;
- Kabllimet dhe lidhjet e rrjetit në switch dhe patch panel nuk janë të sistemuar;
- Në paradhomën e serverëve në të cilën janë të vendosur sistemi UPS dhe paneli elektrik, sistemi i kondicionimit ishte jashtë funksionit, kishte prani të lagështirës dhe hyrja në këtë ambient ishte e përbërë nga derë vetratë duralumini, faktor i cili ul nivelin e sigurisë në dhomën e serverëve;

- Nuk ka një plan testimi të sensorëve të zjarrit si dhe mirëmbajtje për sistemin elektrik dhe sistemin backup UPS;
- Nuk bëhen kolaudime për sistemin Antizjarr;
- Nuk ka të instaluar BMS (Building Management System).

8.2.Gjetje nga auditimi: Gjatë vizitës onsite të zhvilluar nga grupi i auditimit në këtë site u konstatua:

- Largësia dhe pozicionimi i site-it DRC nuk përputhet me përcaktimet ligjore që parashtrajnë kushtet dhe distancën e ndërtimit të një DRC-je;
- Nuk ka një rregullore të miratuar për personat e autorizuar që mund të hyjnë në dhomën e serverëve;
- Nuk është instaluar akses kontrolli për të kontrolluar dhe monitoruar hyrjet dhe daljet e personave në ambientin e DRC. Hyrja në këtë ambient realizohet duke hapur derën me çelës;
- Nuk kishte sensorë për matjen e temperaturës dhe lagështirës;
- Sistemi i kondicionimit nuk ishte efektiv pasi për të arritur ftohjen e duhur të serverëve përdorëshin pajisje të tjera ndihmese, si freskuese;
- Muret e dhomës së serverave në site-in DRC nuk garantojnë sigurinë fizike, nuk janë të izoluar nga zhurmat, nxehtësia dhe nuk ka skermo kundër emetimeve të valëve elektromagnetike (Kafazi Faraday).

8.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a të marrë masa për ndërtimin e ambienteve të dhomës të serverave në bazë të rregullores për ndërtimin e dhomës së serverëve (*versioni 1.0, datë 02.12.2008*) miratuar nga AKSHI, që parashikon përcaktimin e standardeve të TIK si dhe në përputhje me udhëzimet, standardet dhe praktikat më të mira kombëtare dhe ndërkombëtare, me qëllim ruajtjen e sigurisë fizike të ambienteve të infrastrukturave kritike.

Menjëherë dhe në vijimësi

9.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se:

Krijimi, mirëmbajtja dhe menaxhimi i përdoruesve të sistemit Eterna Financiare realizohet nga Sektori i Aplikimit & Administrimit të Dhënave, detyrë kjo e atribuar pa një shkresë zyrtare nga organet drejtuese të shoqërisë së Postës Shqiptare Sh.a.

-Administratorin e sistemeve eterna postar dhe financiar si dhe IPS (*International Postal System*) dhe CDS (*Custom Declaration System*) e ushtron përgjegjësi i sektorit të aplikimit dhe administrimit të të dhënave në drejtorinë IT dhe zhvillimit. Detyra e Administratorit të sistemit eterna i është atribuar pa asnjë shkresë zyrtare nga organet drejtuese të shoqërisë. Pavarësisht se nuk është e emëruar zyrtarisht si Administratore sistemi, ajo ushtron të gjitha detyrat e administratorit të sistemit. “*Administratori i Përgjithshëm*” i sistemit Eterna që ka të drejta universale është kompania Helius e cila ka ndërtuar dhe zhvilluar sistemin Eterna.

-Atributet dhe rolet e userave në sistemin Eterna Postar dhe Financiar nuk janë të përcaktuara sipas detyrave dhe përgjegjësive të përcaktuara në rregulloren e brendshme administrative por sipas funksionaliteteve që punonjësi ushtron në praktikë përgjatë procesit të punës.

- Për periudhën objekt auditimi, Posta Shqiptare sh.a. nuk disponon një akt rregullativ për administrimin e përdoruesve të Sistemit Eterna Financiare dhe Eterna Postare në të cilin të përcaktohen procedurat që do të ndiqen për administrimin e përdoruesve.

Nuk dokumentohet në asnjë formë krijimi, ndryshimi, mbyllja dhe fshirja e përdoruesve, por i gjithë procesi administrohet nëpërmjet komunikimit sipas rastit me email. Kërkesat për krijim/aktivizim/çaktivizim apo modifikim të përdoruesve (*ndryshim i zyrës së aksesit apo i profilit të të drejtave*) realizohen me email në dijeni nga Drejtoritë e Shërbimeve përkatëse, ose nga shefja e shërbimit në filialin përkatës apo specialistet e shërbimit.

Ndërsa në sistemin IPS për krijimin e një përdoruesi është kusht krijimi më parë i userit në domain, pastaj krijimi i login-it në bazën e të dhënave i tipit ‘Windows Authentication’.

9.2.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi dhënat mbi përdoruesit u konstatuan raste për të cilat “loginID” është e ndryshme nga “fullname”, duke sjellë risk të lartë për ndërhyrje të paautorizuara në sistem si dhe duke mos lënë gjurmë se cili punonjës ka kryer një veprim të caktuar.

9.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a të marrin masa për hartimin dhe miratimin e rregulloreve përkatëse për funksionimin e sistemeve të teknologjisë së informacionit që ka në përdorim institucioni, me qëllim pasqyrimin e saktë të përgjegjësive, detyrave dhe të drejtave për menaxhimin e përdoruesve të këtyre sistemeve. Në rregullore të përcaktohet edhe politika për menaxhimin e gabimeve njerëzore dhe teknike në lidhje me përdorimin e sistemeve të IT.

9.2.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a të marrin masa për përcaktimin e administrator-it/ëve të sistemeve të teknologjisë së informacionit që Posta Sh.a ka në përdorim me qëllim përcaktimin e përgjegjësive dhe të drejtave të administratorit të sistemeve IT.

Menjëherë

10.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi përdoruesit e sistemit Eterna Financiare dhe Eterna Postare u konstatua se:

- Nuk janë aplikuar në sistem kritere të detyrueshme për rritjen e sigurisë së fjalëkalimit si: fjalëkalim i ndryshëm nga përdoruesi, gjatësia, përfshirja e karaktereve speciale apo numrave si dhe periodiciteti për ndryshimin e tij, me qëllim rritjen e sigurisë në identifikimin e përdoruesit;

- Nuk janë dokumentuar në asnjë formë politikat e implementuara për përdoruesit fundor të sistemit, si dhe detyrimet që nevojiten në fjalëkalimin e tyre të aplikohen, bazuar në pikën 4 “Kërkesat e Sigurisë” pika a. të rregullores për “Administrimin e fjalëkalimeve në rrjetet dhe sistemet kompjuterike” miratuar nga AKCESK me urdhrin nr. 86, datë 23.08.2019.

- Nuk janë dokumentuar në asnjë formë politikat e implementuara për fjalëkalimet e sistemeve qendrore dhe administrimit bazuar në pikën 4 “Kërkesat e Sigurisë” pika b, të rregullores për “Administrimin e fjalëkalimeve në rrjetet dhe sistemet kompjuterike” miratuar nga AKCESK me urdhrin nr. 86, datë 23.08.2019.

-Përdoruesit e rinj nuk aktivizohen automatikisht, nëse opsioni “Aktiv” nuk është zgjedhur, çfarë parandalon së pari veprime të tjera operationale, por dhe si një veprim i shpeshtë i cili duhet të jetë standard.

-Nuk janë aplikuar në sistem kritere të detyrueshme për rritjen e sigurisë së fjalëkalimit si: fjalëkalim i ndryshëm nga përdoruesi, gjatësia, përfshirja e karaktereve speciale apo numrave si dhe periodiciteti për ndryshimin e tij, me qëllim rritjen e sigurisë në identifikimin e përdoruesit.

10.1.Rekomandimi: Drejtoria e TI dhe Zhvillimit të marrë masa për adresimin e çështjeve të konstatuar nga grupi i auditimit, me qëllim rritjen e sigurisë së identifikimit të përdoruesit si: fjalëkalim i ndryshëm nga përdoruesi, gjatësia, përfshirja e karaktereve speciale apo numrave si dhe periodiciteti për ndryshimin e tij, me qëllim rritjen e sigurisë në identifikimin e përdoruesit. Të merren në konsideratë praktikrat e përcaktuara në rregulloren për “Administrimin e fjalëkalimeve në rrjetet dhe sistemet kompjuterike” miratuar nga AKCESK. Gjithashtu, të aktivizohen automatikisht:

-Opsioni “Aktiv” për përdoruesit e rinj, çfarë parandalon së pari veprime të tjera operationale, por dhe si një veprim i shpeshtë i cili duhet të jetë standard.

-Ndryshimi i fjalëkalimit me forcë nëpërmjet opsionit “Ndrysho fjalëkalimin në log-imin e radhës”, as në rastet kur fjalëkalimi gjenerohet në mënyrë automatike si emri i përdoruesit për përdoruesit e rinj.

Menjëherë dhe në vijimësi

11.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi përdoruesit e Sistemit Eterna Financiare u konstatua se:

- Fusha “user_id” është në formë progresiv rritës, por jo i vazhdueshëm dhe pa ndërprerje, e cila mund të na tregojë se janë fshirë përdorues nga sistemi. Nga verifikimi i përdoruesve në sistem u konstatua se mungojnë 25 “user_id” të përdoruesve. Mungesa e këtyre Id-ve tregon se këto user-a janë fshirë. Nga auditimi u konstatua se për këto veprime nuk është mbajtur asnjë dokument justifikues për fshirjen e këtyre userave.

-Mbajnë statusin “aktiv” përdorues të cilët nuk kanë asnjë marrëdhënie pune me Posta Shqiptare Sh.a, gjithashtu janë aktiv në sistem dhe punonjës që kanë ndërprerë marrëdhëniet e punës me Postën Shqiptare.

-Në të dhënat mbi përdoruesit rezultojnë 5 raste për të cilat ekziston user i përsëritur.

-Nuk është respektuar i njëjti standard në krijimin e “username” dhe “fullname” ku pjesa më madhe është krijuar me emër.mbiemër për “username” dhe Emër Mbiemër për “fullname”. Në shumë raste ky model nuk është ndjekur dhe rezultuan 57 raste të përdoruesve për të cilët “fullname” është me gërma kapitale;

-Emri i plotë “fullname” në disa raste është plotësuar me nga një prapashtesë “GABIM”, “GABIMM”, “_gabim” ose me emër qyteti. Rezultojnë 8 raste me prapashtesën “GABIM”, 1 rast me prapashtesën “GABIMM”, 1 rast me prapashtesën “_gabim”;

-Për “fullname” të përdoruesit rezultojnë 8 raste kur vetëm mbiemri është me gërma kapitale, 3 raste kur emri fillon me germë të vogël, 1 rast kur emri dhe mbiemri fillon me germë të vogël dhe 2 raste kur mbiemri nuk fillon me germë kapitale;

-Rezultojnë 46 përdorues për të cilët “username” dhe “fullname” kanë të njëjtin format emër.mbiemër, si dhe për 2 përdorues “username” është vendosur si standardi i “fullname” dhe “fullname” si standardi i përdorur për “username”;

-Rezultojnë 38 usera të pa identifikuar për financat e filialeve, për këto përdorues është përdorur standard financa.emrifilialit si për fushën “username” dhe “fullname”. 1 rast prej të cilave është i përsëritur. Nga verifikimi i të dhënave mbi përdoruesit rezultojnë user të pa identifikuar. Raste për user-at “burimetraporte”, “ana.test” dhe “eposta”, si dhe për user-at “user2”, “test”, “usertest”, “menaxhertest” për të cilët atributi “last_login” është NULL.

Rezultojnë 298 user-a të cilët atributin e “last_login” e kanë NULL, fakt i cili tregon se për këto user-a është fshirë gjurma e veprimeve të fundit që kanë kryer në sistem.

11.2.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi përdoruesit e Sistemit Eterna Postare u konstatua se:

- fusha “user_id” nuk është e strukturuar në formë progresive rritëse e cila tregon se mund të jenë fshirë të dhëna nga sistemi dhe sjell risk për komprometimin e të dhënave dhe humbjes së gjurmës audituese;

- mbajnë statusin “aktiv” përdorues të cilët nuk kanë asnjë marrëdhënie aktive me Postën Shqiptare sh.a.

- emri i plotë “fullname” në disa raste është plotësuar me një prapashtesë me emër qyteti ose fshati. Rezultojnë 12 raste me prapashtesën _PE, Ulez, (Klos), Elb, (eruje), ELBASAN, FIER, (Benj), LIS, Selishte, Macukull dhe (Klos);

- nuk është respektuar i njëjti standard në krijimin e “loginID” dhe “fullname” ku pjesa më madhe është krijuar me emër.mbiemër për “loginID” dhe Emër Mbiemër për “fullname”. Në shumë raste ky model nuk është ndjekur, ku rezultuan 121 raste për të cilat “fullname” është me gërma kapital, ose raste kur atributi loginID përveç formatit emër.mbiemër ka prapashtesë gërma dhe dy raste me numrin “2”;

- për “fullname” të përdoruesit ka 9 raste kur vetëm mbiemri është me gërma kapitale, 4 rast kur emri dhe mbiemri fillon me germë të vogël dhe 1 rast kur mbiemri nuk fillon me germë kapitale;

- janë 39 përdorues për të cilët “loginID” dhe “fullname” kanë të njëjtin format emër.mbiemër, si dhe për 2 përdorues “loginID” është vendosur si standardi i “fullname” dhe “fullname” si standardi i përdorur për “loginID”;
- ekzistojnë 22 user-a me rolin “shofer” për të cilët nuk ka asnjë atribut në sistem. Përveçse atributit mungon edhe identifikimi i userit p.sh, mund të shtohet emër mbiemër për të identifikuar veprimtarinë e gjithsecilit, pasi janë 22 usera me rolin shofer por të pa identifikuar.
- janë 5 usera të pa identifikuar për ZVRPP, për këto përdorues është përdorur standard ZVRPP-Tirana Veri/ ZVRPP-Tirana Jug dhe ZVRPP- Rulale 1/ ZVRPP- Rulale 2 si për fushën “loginID” dhe “fullname”;
- ka usera të pa identifikuar si “test.test”, “fab.test”, “tranzit”, “fier.qender”, “KosovaEMS”, “KosovaPosta” dhe “EternaWeb”. Gjithashtu ekziston user me loginID “silvana.topulli” për të cilën fullname është “d”.

11.1.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit të marrë masa për unifikimin e të dhënave për përdoruesit e sistemit Eterna financiare dhe postare të të njëjtës kategori, të plotësojë të dhënat që mungojnë për çdo përdorues, të ndërtojë kontrole për mbylljen e përdoruesve në kohën e duhur, të mbyllë përdoruesit të cilët kanë përfunduar objektin e krijimit, me qëllim ruajtjen e sistemit nga ndërhyrjet e paautorizuara. Gjithashtu të marrë masa për analizimin e situatës aktuale të evidentuara nga auditimi në lidhje me integritetin dhe plotësinë e të dhënave mbi përdoruesit e sistemeve Eterna financiare dhe postare.

11.2.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit të ndërtojë mekanizma kontrolli për dokumentimin dhe miratimin fizik të ndryshimeve të lejuara për përdoruesit e sistemeve, me qëllim evidentimin dhe parandalimin e problematikave që lidhen me sigurinë e të dhënave.

Menjëherë dhe në vijimësi

12.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në postën Shqiptare nuk ka zbatuar praktikën me të mira në ngritjen dhe menaxhimin e infrastrukturës network. Infrastruktura network në Postën Shqiptare menaxhohet pa krijuar grup userash me role të ndara me të drejta konfigurimi.

- Useri admin është i aktivizuar dhe nuk ka një user me emërtim ndryshe me të drejtat e Administratorit si dhe Routerat e ndodhura në filialet e Postës Shqiptare kanë të aktivizuar userin admin.

- Nuk ka të implementuar një procedurë kontrolli të log-eve për të parë erretet ose problemet e ndryshme;

- Posta Shqiptare nuk ka marrë masa për lidhje të dytë Backup, problem që evidentohet në të gjitha Filialet e saj.

12.2.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në postën Shqiptare nuk ka marrë masa për krijimin e një filtri i cili bllokon një IP të caktuar e cila ka tentuar të aksesojë porta ose subnete kritike.

- Posta Shqiptare për të bërë DST NAT përdor porta standarde Remote Desktop, SSH dhe Telnet;

- Posta Shqiptare nuk ka krijuar grup userash të cilët kanë role të ndara dhe të drejta konfigurimi.

12.1.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në postën Shqiptare të marrë masa për:

- Konfigurimin në routerin kryesor të një skripti i cili monitoron subnetet ku posta ka shërbimet e saj me qëllim detektimin në rastin e një sulmi ose hyrje të pa autorizuar IP-në e aksesimit dhe në mënyrë automatike ta vendosi në një “blacklist”.

- Të merren masa për të ndryshuar të gjitha portat e aksesimit të serverave, pajisjeve nga standarde në custom pasi sulmet bëhen gjithnjë në portat standarde të aksesimit Remote, me qëllim uljen e riskut për thyerje të sigurisë.

- Të bllokohet useri “admin” dhe të krijohet një user me emërtim ndryshe dhe me privilegje të plota.

-Të krijohen grup userash me të drejta të limituara. Një user i cili shërben për monitorimin SNMP me të drejta vetëm Read dhe një user i cili aksesohet nga stafi me të drejta vetëm Read.

-Të krijohet një procedure e kontrollit të log-eve javore për të parë dhe analizuar a ka patur tentative sulmesh, ose skanime të userit admin.

-Posta Shqiptare duhet të marrë masa për lidhje backup për të gjitha filialet e saj, duke garantuar shmangien e bllokimit të punës në rast të një defekti në lidhjen primare.

Gjithashtu të merren masa për administrimin dhe implementimin e të gjitha konfigurimeve të nevojshme të evidentuara nga auditimi dhe të tjera të mundshme, me qëllim rritjen e sigurtisë së infrastrukturës network.

Brenda 6 mujorit të parë të vitit 2022 dhe në vijimësi

13.1.Gjetje nga auditimi: Posta Shqiptare përdor për storage EMC Clarion i cili shërben për tek datacenteri primar. Gjithashtu është edhe një storage i dytë i cili është IBM Storewize. IBM dhe EMC shërben për makinat virtuale dhe për ruajtjen e të dhënave dhe data bazat e aplikacioneve që Posta ka në përdorim. Storage EMC Clarion është një produkt i cili është End Of Life dhe prodhuesi nuk ofron me suport për këtë model. Nisur nga zhvillimet që Posta Shqiptare ka bërë në sistemet e saj, storage aktualisht ndodhet drejt ezaurimit të hapësirës dhe nevojitet shtimi i kapacitetit të hard drive.

13.2.Gjetje nga auditimi: Posta Shqiptare ka në përdorim Fujitsu Blade Server Primergy BX920S2 i cili shërben për hostimin e të gjitha makinave virtuale dhe janë të konfiguruar me Storage IBM dhe EMC. Modeli i Fujitsu Blade Server Primergy BX920S2 nuk ofrohet më suport nga prodhuesi pasi është End of Life.

13.1.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në Postën Shqiptare të marrë masa për rritjen e kapacitetit të storage apo zëvendësimin e tyre në përputhje me nevojat institucionale që Posta Sh.a ka, duke marrë në konsideratë dhe zhvillimet teknologjike për të ardhmen në shoqërinë Posta Shqiptare, me qëllim garantimin e vazhdimësisë së punës.

Në vijimësi

14.Gjetje nga auditimi: *Nga auditimi u konstatua se Posta Shqiptare Sh.a.:*

- Nuk disponon akte rregullatore për menaxhimin e log-eve digjitale në administratën e Postës, në kundërshtim me pikën 4 shkronja a) të “*Rregullores për menaxhimin e log-eve digjitale në Administratën Publike*”, miratuar me Urdhrin nr. 109 datë 10.06. 2016 të Drejtorit të Agjencisë Kombëtare për Sigurinë Kompjuterike (ALCIRT). Institucioni duhet të përcaktojë një rregullore të shkruar për menaxhimin e log-eve sipas kërkesave të institucionit. Kjo rregullore duhet të specifikojë qartë të gjitha kërkesat për ruajtjen e log-eve përkatëse për çdo sistem/pajisje të institucionit, procedurat e administrimit dhe përgjegjësitë në përputhje me këtë rregullore dhe legjislacionin në fuqi;

- Nuk janë përcaktuar burimet e nevojshme si dhe detyrat e personelit për menaxhimin e tyre;

- Posta Shqiptare Sh.a. nuk zhvillon kontrole mbi Audit Log, pavarësisht rëndësisë që kanë këto të dhëna në përmirësimin e sistemit, konstatimin dhe analizimin e problematikave të ngjashme.

14.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a t'i japin rëndësi sigurtisë dhe mbrojtjes së të dhënave duke filluar së pari me hartimin e një procedure apo rregullore për menaxhimin e gjurmës elektronike të auditimit, me qëllim uljen e riskut mbi sigurinë e të dhënave me pasojë humbjen dhe tjetërsimin e tyre. Në këtë dokument duhet të specifikohet qartë vendi ku ruhen gjurmët, për cilat veprime të përdoruesit ruhen këto gjurmë, koha, struktura përgjegjëse për monitorimin dhe analizimin e tyre, detyrat dhe përgjegjësitë, e çdo element që i shërben sigurtisë së të dhënave dhe parandalimit në tjetërsimin e tyre.

Brenda 6 mujorit të parë të vitit 2022

15.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Posta Shqiptare nuk ka marrë masa për mbrojtjen nga Cyber Security përmes një sistemi inteligjent i cili detekton dhe monitoron në kohë reale të gjitha strukturat Rrjet/Aplikacion/Database/Users si dhe sulme të tipit DDOS.

15.1.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në Postën Shqiptare të marrin masa për ndërtimin e mekanizmave inteligjent me qëllim monitorimin në kohë reale të të gjitha protokolleve të sigurisë për sistemet e operimit, databazat si edhe protokollet e rrjetit.

Në vijimësi

16.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se, Posta Shqiptare Sh.a, pavarësisht se ka marrë masa të konsiderueshme për ngritjen e një infrastrukture të nevojshme për sigurimin e vazhdueshmërisë së punës, nuk ka hartuar dokumente të politikave të vazhdueshmërisë së punës (BCP) dhe një plan të rikuperimit nga katastrofa (disaster recovery) me qëllim garantimin e vazhdueshmërisë së ofrimit të shërbimeve në raste të jashtëzakonshme emergjencash në kundërshtim me pikën 1 shkronja c) dhe ç), të VKM nr. 710, datë 21.08.2013. Këto dokumente përcaktojnë masat, procedurat dhe objektivat të mirë dokumentuara për rivendosjen në funksionim të sistemit në rastet e emergjencave dhe që sigurojnë vazhdueshmërinë e punës së sistemeve si dhe përcaktimin e RTO (*Objektivat e Kohës së Rimëkëmbjes*) dhe RPOs (*Objektivat e Punës së Ripërtëritjes*) për çdo proces kritik.

-Procedura e hartuar/e ndjekur nuk është e pasqyruar apo e dokumentuar në ndonjë dokument administrativ si rregullore e brendshme apo dokument tjetër TIK ku të përcaktohet mënyra e kryerjes së backup-ve, procesin e ruajtjes së të dhënave për sistemet.

-Posta Shqiptare nuk ka një plan testimi për sistemet kyçe, të paktën 1 herë në muaj, duke përdorur Restore si dhe të gjitha replikimet të testohen duke analizuar të dhënat më të fundit në rastin e një strukture me baza të dhënash.

-Backup-et i kalojnë në një file server të dedikuar për ruajtjen e backup-eve për nuk përdoret enkriptim në transferim.

-nuk realizohet backup për lojet e sistemit të hyrje-daljeve të personelit.

16.1.Rekomandimi: Drejtoria e IT dhe Zhvillimit në bashkëpunim me strukturat drejtuese në Postën Shqiptare të marrin masa për ndërtimin dhe hartimin e planeve të vazhdimësisë së biznesit duke përfshirë planet për backup për sistemet, pajisjet kompjuterike dhe të dhënat, me qëllim uljen e riskut për ndërprerjen e shërbimeve dhe vazhdimësisë së punës.

Në vijimësi

17.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se në Postën Shqiptare Sh.a, nuk është dokumentuar gjurma e auditimit për rrjedhën e transaksioneve financiare dhe të tjera, si një instrument menaxhimi që mundëson nga njëra anë ndjekjen e ecurisë së një procesi nga fillimi në fund dhe në anën tjetër, ndjekjen e ecurisë së këtij procesi përgjatë strukturave të njësisë dhe institucionit, si dhe jep informacione për të rindërtuar transaksione dhe operacione të veçanta apo për t'i verifikuar ato.

17.2.Gjetje nga auditimi: Shoqëria Posta Shqiptare Sh.a, kryen veprime operationale në sisteme informatike të cilat janë zhvilluar me qëllim informatizimin e veprimeve që kjo shoqëri ofron për shtetasit e saj, por në mungesë të diagrameve shpjeguese se si informacioni rrjedh nëpërmjet sistemit të TI që mbështet proceset kryesore të institucionit. Mungesa e diagrameve krijon pengesa në kuptueshmërinë, vlerësimin dhe gjurmimin e veprimeve që kryhen nëpërmjet sistemit.

17.1.Rekomandimi: Administratori i shoqërisë, në bashkëpunim me drejtorët e përgjithshëm të cilët drejtojnë sipas strukturës Departamentin e Shërbimeve, Administrimin e Shoqërisë dhe Zhvillimit dhe Standardeve të hartojnë, dokumentojnë dhe miratojnë gjurmën e auditimit për rrjedhën e transaksioneve financiare dhe të tjera, ku të jenë identifikuar procedurat dhe operacionet që shoqëria ndjek me qëllim qartësinë dhe kuptueshmërinë e mjedisit të kontrollit.

17.2.Rekomandimi: Drejtuesit e Departamentit të Shërbimeve, Administrimit të Shoqërisë dhe Zhvillimit dhe Standardeve krahas identifikimit të proceseve që nevojiten për dokumentimin e gjurmës audituese, në bashkëpunim me Drejtorinë e IT dhe Zhvillimit dhe Drejtorinë e Sigurisë dhe Cilësisë duhet të hartojnë dhe dokumentojnë diagramet e rrjedhës së informacionit për çdo proces që realizohet nëpërmjet sistemit me qëllim përcaktimin e të dhënave hyrëse, roleve, ndryshimin, miratimin dhe përfundimin për çdo shërbim që realizohet nëpërmjet sistemit informatik.

Brenda 6 mujorit të parë të vitit 2022 dhe në vijimësi

18.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi ndryshimin e statusit të përdoruesve në sistem, rezulton se nuk pasqyrohen ndryshime për përdoruesit përkohësisht jo aktiv apo përdorues të cilët mund të jenë larguar me leje të gjatë si raport shëndetësor apo leje lindje, çfarë cenon sigurinë e të dhënave e cila nuk është përgjegjësi e punonjësit të larguar, por e Burimeve Njerëzore dhe Drejtorisë së TI dhe Zhvillimit, mbi pasqyrimin e ndryshimeve në sistem.

18.1.Rekomandimi: Burimet Njerëzore të përditësojnë në sistem ndryshimet e punonjësve me status të larguar me leje të gjatë apo përkohësisht jo aktiv, me qëllim gjenerimin sistematik për këto të dhëna nga Drejtoria e TI dhe Zhvillimit të cilat duhen administruar për kufizimin e të drejtave të këtyre përdoruesve, veprime të cilat do të përmirësonin procesin e statusit të përdoruesve dhe do të parandalonte çdo mundësi për akses të paautorizuar në të dhëna. Gjithashtu të marrin masa për monitorimin e vazhdueshëm të statusit të përdoruesve.

Brenda 6 mujorit të parë të vitit 2022 dhe në vijimësi

19.Gjetje nga auditimi: Mbështetur në testimet e ndryshme të zhvilluara në sistemin Eterna rezultuan disa mangësi të sistemit të cilat pengojnë kryerjen e veprimeve automatike, konkretisht:

- Nuk është e mundur në sistem të hidhet kursi ditor për monedhën EUR, apo të ndryshohet.
- Përditësimi i manualeve të Eternës nuk është bërë duke siguruar shtimin e produkteve/shërbimeve të reja.
- Raporti i pagave nga sistemi Eterna Financiar në modulën e burimeve njerëzore tregon se paga neto është e njëjtë me pagën bruto çfarë tregon se të dhënat për të dy fushat regjistrohen manualisht, duke rritur mundësinë për gabime operacionale. Theksojmë se kjo është më pak se sa ofron Excel në të cilën paga neto del si rezultat i implementimit të formulave të thjeshta.
- Fletëdaljet e artikujve dërgohen fizikisht në filiale, dhe po manualisht filiali i regjistron në sistem edhe pse disponojnë një modul magazine nga i cili këto veprime duhet të realizoheshin automatikisht.
- Moduli i blerjeve dhe moduli për menaxhimin e dokumenteve nuk rezultojnë se kanë të dhëna, që do të thotë se nuk janë në përdorim, edhe pse nevoja për të administruar nëpërmjet sistemit është e madhe.

19.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a, të marrë masa për përditësimin e manualeve të sistemit Eterna me qëllim shtimin e produkteve/shërbimeve të reja si dhe të marrë masa për sistemin e mangësive në sistem për mirëmbajtjen e kursit të këmbimit për monedhën EUR.

19.2.Rekomandimi: Drejtoria e Burimeve Njerëzore të përfundojë regjistrimin e të dhënave të sakta në modulën e burimeve njerëzore dhe në bashkëpunim me Drejtorinë e TI dhe Zhvillimit të identifikojë të dhëna që nevojiten të regjistrohen nga përdoruesi dhe të dhënat që gjenerohen automatikisht prej sistemit si në rastin e raportit të pagave nga sistemi Eterna Financiar ku paga neto rezulton e njëjtë me pagën bruto që tregon se të dhënat për të dy fushat regjistrohen manualisht, duke rritur mundësinë për gabime operacionale, me qëllim uljen e problematikave me veprimet operacionale të përdoruesve.

19.3.Rekomandimi: Strukturat përgjegjëse në shoqërinë Posta Shqiptare Sh.a, të marrin masa për vënien në funksion sa më shpejtë të funksionaliteteve ekzistuese në Eterna lidhur me fletëdaljet e artikujve të modulit magazine me qëllim realizimin e këtyre veprimeve në mënyrë

automatike si dhe vënien në funksion modulit e blerjeve dhe modulit për menaxhimin e dokumenteve të cilët nuk janë në përdorim, edhe pse nevoja për të administruar nëpërmjet sistemit është e madhe.

Brenda 6 muhorit të parë të vitit 2022

20.1.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi raportet e gjeneruara prej sistemit Eterna Financiar u konstatuan disa problematika në lidhje me gjenerimin e tyre, konkretisht:

- Të gjitha raportet që u gjeneruan, kërkojnë patjetër përpunime në Excel sepse dhe raportet përmbledhëse janë konceptuar në nivel filiali edhe në rastet kur kërkesa për informacion ekzekutohet në nivel republike;

- Nuk ka asnjë opsion të gjenerosh të dhëna për të dy monedhat EUR dhe LEK;

- Nuk ka asnjë raport për përdoruesit, roli dhe zyrat në të cilat kanë akses;

- Për përdoruesit në modulet Magazina, Moduli i Blerjeve, Inventari, Menaxhimi i Dokumenteve rezultoi se nuk është ndërtuar asnjë raport në strukturën e raporteve, madje për këto shërbime nuk rezultoi se janë hedhur të dhëna me qëllim vënien në funksion të tyre.

20.2.Gjetje nga auditimi: Nga testimet e ndryshme në sistemin Eterna Postar përgjatë gjenerimit të raporteve nga pema e raporteve u konstatuan disa parregullsi/mangësi, konkretisht:

- sistemi nuk gjeneron raporte dorëzimi për një periudhë të gjatë kohore;

- nuk shfaqet asnjë e dhënë që përdoruesi të përzgjedhi me qëllim gjenerimin e raporteve;

- opsioni RPO40 shfaq një tabelë pa asnjë të dhënë për opsionet e përzgjedhura nga përdoruesi;

- raporte supervizori kanë shumë vonesa në gjenerimin e raporteve.

20.1.Rekomandimi: Drejtoria e TI dhe Zhvillimit, të analizojë dhe adresojë tek ofruesi i shërbimit të mirëmbajtjes parregullsitë, mangësitë e konstatuara nga auditimi mbi raportet që gjenerojnë të dhëna të sistemit të cilat nuk kanë filtrat e aplikuar, nuk zgjidhin kërkesat e përdoruesve të cilët krijojnë mënyra alternative të përpunimit të mëtejshëm të informacionit jashtë sistemit Eterna Financiar dhe Postar, çfarë do të lehtësonte veprimet manuale të punonjësve.

Brenda 6 muhorit të parë të vitit 2022

21.Gjetje nga auditimi: -Nga auditimit onsite në zyrat postare të Posta shqiptare në Tiranë u konstatuan raste kur janë fshirë në mënyrë automatike nga sistemi Eterna Postar, të dhënat e klientit (*marrësit*) i cili do të marrë këtë objekt. Këto raste kanë ndodhur kur pakot nuk i janë dorëzuar klientit përkatës dhe kanë ngelur në zyrat postare, gjë për të cilën punonjësit detyrohen të hedhin përsëri manualisht në sistem duke bërë edhe njëherë popullimin e të dhënave nga fillimi, proces i cili rrit riskun për gabime njerëzore në hedhjen e të dhënave.

- Të dhënat për pakot e ardhura që popullohen nga specialistët janë: emër, mbiemër, id dhe adresën e pritësit të postës. Nga auditimi në sistemin Eterna Postar u konstatua se ky sistem nuk ofron si opsion që të dhënat e klientit marrës të cilat janë populluar njëherë në sistem të shfaqen si sugestion (*propozime*) nga sistemi me idenë që këto të dhëna mund të hidhen në mënyrë automatike, pa qenë nevoja të ri plotësohen në mënyrë manuale edhe njëherë.

21.1.Rekomandimi: Drejtoria e TI dhe Zhvillimit, të analizojë dhe adresojë tek ofruesi i shërbimit të mirëmbajtjes parregullsitë, mangësitë e konstatuara nga auditimi mbi fshirjen në mënyrë automatike nga sistemi Eterna Postar të të dhënave të marrësit të pakove që janë në pritje si dhe të merren masa për shtimin e funksionaliteteve të reja mbi popullimin e informacioneve të klientëve ekzistues në mënyrë të automatizuar, çfarë do të lehtësonte veprimet manuale të punonjësve.

Brenda 6 muhorit të parë të vitit 2022

22.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se ndërmjet Agjencinë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit dhe Posta Shqiptare është nënshkruar një marrëveshje “Për shërbimet publike elektronike në portalin unik qeveritar e-Albania”, me objekt ofrimin e

shërbimeve elektronike nëpërmjet portalit unik qeveritar e-Albania ndaj subjekteve fizikë dhe juridikë, shtetëror dhe privat, miratuar me shkresën nr. 221, datë 25.01.2019.

Mbështetur në marrëveshjen e sipërcituar, Administratori i Posta Sh.a ka nxjerrë udhëzimin “Mbi kryerjen e shërbimit bazuar në marrëveshjen e lidhur me AKSHI-n” miratuar me shkresën nr. 221/1, datë 28.01.2019.

Nga auditimi u konstatua se vlefshmëria e marrëveshjes së lidhur ndërmjet dy institucioneve ka përfunduar dhe rrjedhimisht edhe vlefshmëria e udhëzimit (pikat 5.1 dhe 5.2, të nenit 5, Kohëzgjatja të marrëveshjes). Posta shqiptare vazhdon ta ofrojë këtë shërbim edhe pse marrëveshja e ka mbaruar vlefshmërinë e saj.

22.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a. në bashkëpunim me AKSHI-n të marrin masat e nevojshme për rinovimin/hartimin dhe miratimin e marrëveshjes me qëllim koordinimin për ofrimin e shërbimeve elektronike nëpërmjet portalit unik qeveritar e-Albania, ndaj subjekteve fizikë dhe juridikë, shtetëror dhe privat.

Menjëherë

23.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi ofrimin e shërbimeve nga e-Albania, nga shoqëria Posta Shqiptare u konstatua se:

- Rregullorja për mbrojtjen e të dhënave personale, e miratuar nga Këshilli Mbikëqyrës i shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a. me vendimin nr. 43, datë 28.12.2015 dhe e përditësuar në vitin 2019 e cila është ende e pa miratuar, tregon se nuk janë marrë masat e nevojshme nga Posta Shqiptare për sigurinë e të dhënave personale si detyrim ky që rrjedh nga ligji nr. 9887, datë 10.3.2008 “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, neni 20 “Detyrimet e përpunuesit”, neni 21 “Përgjegjësia për të njoftuar” dhe neni 27 “Masat për sigurinë e të dhënave personale”. Kjo do të thotë se punonjësit e Postës Shqiptare nuk janë të informuar se nëpërmjet shërbimeve e-Albania janë duke punuar me të dhëna personale të shtetasve, të cilat mbrohen me ligjin e përmendur më lart.

- Në disa raste, i njëjti punonjës rezulton të ketë më shumë se dy përdorues aktiv tek portali e-Albania. Gjithashtu, ka punonjës që kanë ndërprerë marrëdhëniet e punës me Posta Shqiptare dhe rezultojnë të kenë përdorues aktiv për leximin e shërbimeve nga e-Albania, nën llogarinë e shoqërisë.

- Sipas të dhënave të gjeneruara nga moduli i e-Albania për Posta Shqiptare, numri i printimeve nga e-Albania është 198,585 dokumente që mendohet të jetë dhe numri i transaksioneve për të cilat është arkëtuar një komision. Nga sistemi Eterna Financiar në total dalin 62,292 transaksione. Përgjatë vitit 2019, filialet i kanë raportuar shërbimet e-albania si të ardhura në zëra të ndryshëm dhe përgjatë vitit 2020 ky shërbim identifikohet si shërbim biznesi pavarësisht faktit se dokumenti mund të tërhiqet si biznes apo individ. Kjo do të thotë se drejtoria ekonomike e ka pothuajse të pamundur të evidentojë numrin e rekordeve për të cilat është arkëtuar.

23.1.Rekomandimi: Strukturat drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a të marrin masa për gjetjen e mekanizmave të kontrollit në ofrimin e shërbimeve nga e-albania, që garantojnë regjistrimin e çdo dokumenti të printuar apo elementëve të tij unik, në sistemin e brendshëm Eterna Financiar me qëllim monitorimin dhe parandalimin e keqpërdorimit si rezultat i aksesit të paautorizuar.

Gjithashtu të merren masa për adresimin e konstatimeve të auditimit mbi trajtimin e të dhënave personale sipas përcaktimeve ligjore dhe nënligjore, mbi “përgjegjësinë për të njoftuar” “detyrimet e përpunuesit” si dhe “masat për sigurinë e të dhënave personale”.

Në vijimësi

23.2.Rekomandimi: Drejtoria e TI dhe Zhvillimit, të analizojë dhe të marrin masa mbi përdoruesit që kanë më shumë se dy user-a aktiv tek portali e-Albania si dhe përdoruesit që kanë ndërprerë marrëdhëniet e punës me Postën Shqiptare dhe rezultojnë të kenë përdorues

aktiv për leximin e shërbimeve nga e-Albania, me qëllim uljen e riskut për akses të paautorizuar dhe keqpërdorimin e të dhënave.

Menjëherë

24.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi të dhënat “output” gjeneruar prej sistemit si dhe të dhënave të raportuara tek institucionet që administrojnë dhe hartojnë politikat e shoqërisë Posta Shqiptare, u konstatuan disa parregullsi , konkretisht:

- Aktrakordimet që kryen zyra qendrore, me Drejtorinë e Përgjithshme, rezultuan se disa prej tyre kryhen duke gjeneruar të njëjtat të dhëna në trajtën e raporteve nga sistemi. Ky kontroll apo siç quhet akt-rakordim nuk është i vlefshëm për sa kohë bazohet në të dhëna të njëjta dhe jo në kryqëzime të dhënash të cilat do t'i jepnin kuptim kontrollit në një hallkë më sipër, por dhe verifikimit dhe saktësisë së të dhënave të regjistruara në sistem.

- Nuk gjenerohet asnjë evidencë prej sistemit edhe pse pjesa më e madhe e të dhënave që kërkohen në raportim, punonjësit i regjistrojnë në sistem. Punonjësit në filiale, kryejnë të njëjtën punë dy herë, një herë nëpërmjet regjistrimit në sistem dhe një herë në përmbledhjen e të dhënave për muajin e kaluar, 3 mujorin e kaluar, 6 mujorin apo 1 vjetorin ku në disa raste këto raportime janë progresive. Punonjësit në drejtorinë ekonomike përmbledhin të gjithë informacionin e ardhur për efekt raportimi.

- Raportimi që kryen Posta në MFE, MIE dhe INSTAT për të gjitha periudhat e ndryshme që raporton, është një mbledhje të dhënash plotësisht manuale. Raportimi në këto institucione është me periodicitet 3 mujor, 6 mujor dhe 1 vjeçar.

- Kontrolli i brendshëm realizohet me dokumentacion fizik nga filiali në drejtorinë qendrore.

- Asnjë nga tipet e evidencave nuk rezulton të jetë kërkuar të gjenerohet nga Datawarehouse BI, të cilin posta e ka implementuar në vitin 2020, qëllimi i të cilit është orientuar po tek veprimet e përdoruesit dhe aspak tek raportimi të cilit kjo magazinë të dhënash do i shërbente më shumë

24.1.Rekomandimi: Strukturat drejtuese të shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a, të marrin masat e nevojshme për:

a. informatizimin e shërbimeve që kryhen manualisht;

b. importimin e të dhënave në Datawarehouse BI, për shërbimet që kryhen tek sistemet e të tretëve në mënyrë automatike, ditore;

c. implementimin e raporteve me të dhëna përmbledhëse nga Datawarehouse BI, që i shërbejnë monitorimit, vendimmarrjes, raportimit dhe transparencës.

Brenda vitit 2022

25.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi monitorimin e Intranetit/Internetit, u konstatua se:

- në rregulloret e brendshme për: Filialin e Postës Shqiptare Sh.a, Qendra Tranzit, Filialet e kategorisë së parë dhe të dytë, dhe të degëve të kategorisë së parë dhe të dytë të Shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a. nuk është e përcaktuar mënyra se si ndiqet monitorimin i linjave data nga specialistët IT.

- në lidhje me problematikën, komunikimi me drejtorin e përgjithshme bëhet me telefon dhe email, zgjidhja ndiqet rast pas rasti, nuk monitorohet apo dokumentohet koha dhe natyra e problematikës së konstatuar apo punonjësit që janë angazhuar për zgjidhjen e saj.

- Filiali Kukës nuk ka akses në Sistemin PRTG, çka do të thotë se për këtë filial nuk bëhet monitorimi i shërbimit dhe konstatim i konektivitetit të linjave.

25.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a. të marrë masa për përditësimin e rregulloreve të brendshme me qëllim përcaktimin e mënyrave se si ndiqet monitorimi i linjave data, gjithashtu të konsiderojë dhe implementojë zgjidhje të tjera “open source” për monitorimin e linjave data për pikat e filialeve me qëllim monitorim më të detajuar mbi konsumin e bandwidthit, çfarë do të ndihmonte Postën Shqiptare në një planifikim më të mirë të kapaciteteve që i nevojiten.

Në vijimësi

26.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se pozicionimi i strukturës së auditit të brendshëm në organikën e Postës Shqiptare rezulton të jetë nën Këshillin Mbikëqyrës, për të garantuar pavarësinë e kësaj strukture, por nga auditimi u konstatua se është përgjegjësi e Administratorit të shoqërisë të bëjë emërimet e punonjësve në strukturën e auditimit të brendshëm, ndërkohë që emërimi i drejtorit të auditit të brendshëm është kompetencë e Këshillimit Mbikëqyrës. Emërimi i audituesve të kësaj strukture nga Administratori, është në kushtet e konfliktit të interesit, për arsye se vendimmarrjet e Administratorit duhet gjithashtu të jenë objekt kontrolli pasi ndikojnë drejtpërdrejt në funksionimin e shoqërisë Posta Shqiptare Sh.a.

26.1.Rekomandimi: Këshilli Mbikëqyrës të miratojë ndryshimet e nevojshme për marrjen e kompetencës për emërimet e audituesve në Auditin e Brendshëm dhe heqjen e kësaj të drejte nga Administratori i shoqërisë, me qëllim garantimin e pavarësisë së funksionaliteteve dhe objektivave që kërkohen të arrihen nga struktura e Auditit të Brendshëm si dhe shmangien nga kushtet e konfliktit të interesit për ushtrimin e detyrave të audituesit.

Brenda 6 mujorit të parë të vitit 2022

27.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatua se:

- Planifikimi për auditimin e brendshëm dhe sidomos në drejtimin e TI nuk është bazuar mbi sistemet e informacionit që disponon shoqëria të cilat ndikojnë tek kontrolli i brendshëm dhe raportimi financiar, në kundërshtim me manualin për auditimin e brendshëm.

- Nga administrimi i raporteve të auditit të brendshëm për filialet Fier, Lushnje, Shkodër, Tranzit dhe Gjirokastër, Korçë, Mat, Sarandë dhe Vlorë u konstatua se në drejtim të auditimit të teknologjisë së informacionit nuk është ndjekur metodika që përcakton manuali i auditimit të brendshëm. Pikat e programit të auditimit të ushtruar nga audit i brendshëm në çdo filial dhe trajtimi i tyre nga audituesi i brendshëm me profil në teknologjinë e informacionit, është shumë i ngjashëm në të gjitha raportet e periudhës 2018-2020.

- Nga administrimi i raporteve të auditit të brendshëm në drejtim të auditimit të sistemeve të TI-së nuk janë konstatuar çështje që mund të ndihmonin në përmirësimin e sistemit, por vetëm çështje me karakter udhëzues mbi përdoruesit, në kundërshtim me detyrat 1 dhe 5 të përshkruara për Audituesin e TI në rregulloren e brendshme institucionale të Posta Shqiptare.

- Posta Shqiptare nuk ka zhvilluar burimet njerëzore të auditit të brendshëm me njohuri të mjaftueshme mbi teknologjinë e informacionit dhe nuk ka planifikuar, kryer misionet auditimi mbi sistemet e TI-së në Drejtorinë e IT-së dhe Zhvillimit dhe Sektori i Sigurisë së Informacionit pranë Posta Shqiptare.

27.1.Rekomandimi: Organet drejtuese në Postën Shqiptare Sh.a dhe Drejtoria e Auditimit të Brendshëm të vlerësojnë me prioritet auditimin e IT, duke implementuar metodologjinë e përcaktuar në manualin e auditimit IT, dhe duke u thelluar në kontrole të vazhdueshme me qëllim dhënien e sigurisë objektive, si dhe këshillimin e menaxhimit për arritjen e objektivave nëpërmjet një veprimtarie të disiplinuar dhe sistematike të veprimeve që realizohen nëpërmjet sistemit për të garantuar sigurinë e të dhënave, si dhe minimizimin e kostove operacionale. Gjithashtu të merren masa për mbulimin me auditim të brendshëm IT të sistemeve IT, në Drejtorinë e IT-së dhe Zhvillimit në përputhje me përcaktimet ligjore.

Brenda vitit 2022 dhe në vijimësi

28.Gjetje nga auditimi: Posta Shqiptare, që prej vitit 2012 e në vazhdim, për ngritjen dhe funksionimin e sistemeve të Eternës ka investuar (blerë) në totale **176,091,320** lekë, pa TVSH. Ndërsa për mirëmbajtjen e këtyre sistemeve që nga viti 2014 ka lidhur 10 kontrata të njëpasnjëshme që vazhdojnë të kenë afat deri në mesin e vitit 2024, me vlerë të përgjithshme **158,200,000 lekë pa TVSH**. Sistemet e Eterna përfshijnë dhe mbulojnë, shërbimet financiare (arkëtime, pagesa, transfera bankare, etj.) dhe proceset e shërbimeve postare. Të gjitha

procedurat e prokurimeve si të blerjeve të sistemit ashtu edhe të mirëmbajtjes së tij, janë fituar nga i njëjti Operator Ekonomik, “Helius Systems”. Fillimisht në korrik të vitit 2012 është realizuar procedura e prokurimit me objekt: “Blerje informatizimi i sporteleve, gjurmimi kombëtar i objekteve postare dhe euroxhiro kombëtare”. Kjo blerje e sistemit është realizuar me procedurë me negociim, pa shpallje paraprake të njoftimit të kontratës për arsye të së drejtës së autorit dhe është konkretizuar më lidhjen kontratës së furnizimit nr.1029/4, datë 21.08.2012, me operatorin fitues “Helius Systems”, **me vlerë 51,791,320 lekë**, pa TVSH. Mbas vënies në funksionim së sistemit, në datën 03.04.2014 është realizuar edhe procedura me negociim për mirëmbajtjen e këtij sistemi, me afat 3 vjet, me vlerë totale 26,850,000 lekë, pa TVSH. Në këtë procedurë për arsye të së drejtës së autorit i është dërguar ftesë për ofertë operatorit “Helius Systems” me të cilin është lidhur edhe **kontrata e mirëmbajtjes nr.1069/7, datë 14.05.2014, me vlerë 26,850,000 lekë**, pa TVSH, me afat 3 vjet (deri në datën 13.05.2017). Hartimi dhe kohëzgjatja e kontratës së mirëmbajtjes, ka buruar nga kërkesat e VKM nr. 723, datë 01.09.2010, i ndryshuar me VKM. 710, datë 21.8.2013, “Për krijimin dhe funksionimin e sistemeve të ruajtjes së informacionit, vazhdueshmërisë së punës dhe marrëveshjeve të nivelit të shërbimit”, e cila përcakton se, kontratat e mirëmbajtjes duhet të jenë jo më të shkurtra se 2 (dy) vjet. Në zbatim të kësaj VKM, Ministrit për Inovacionin, Teknologjinë e Informacionit dhe të Komunikimit, ka nxjerrë Udhëzimin nr.2, datë 02.09.2013 “Për Standardizimin e Hartimin e Termave të Referencës për Projektet TIK në Administratën Publike”. Në germën “e”, të pikës 8, të kreut II, të këtij udhëzimi përcaktohet se, për propozimet e kërkuara, institucionet gjatë hartimit të termave të referencës për projektet TIK duhet të marrin në konsideratë çështjet që: **“Të sigurojnë pronësinë e Kodeve Burimore (source code) dhe /ose të drejtën për të blerë Kodet Burimore. Pronësinë e Kodeve Burimore, analiza e projektimit, burimi dhe programet e ekzekutueshme të të gjitha sistemeve të aplikimit të zhvilluara do ti kalojnë institucionit pa asnjë kosto shtesë”**

Kontrata e mirëmbajtjes e sipërcituar me nr.1069/7, datë 14.05.2014, në asnjë nen të saj nuk ka të përcaktuar këtë dispozitë, por në nenin 11, ka përcaktuar se: **“Të gjitha të drejtat e pronës intelektuale të siguruara nga kontraktuesi gjatë kontratës do ti përkasin Kontraktuesit si vazhdimësi e të drejtës aktuale të autorit që gëzon kontraktuesi mbi këtë sistem kompjuterik. Pronësia intelektuale dhe e drejta e autorit është dhe vazhdon të mbetet pronë e Kontraktuesit”**. Pra, Posta Shqiptare ndryshe nga ç ‘kërkohet në përcaktimet apo rekomandimet e këtij udhëzimi, nuk ka marrë dhe nuk ka bërë pronë të saj Kodet në Burim, Analizat e Projektimit, burimin dhe programet e ekzekutueshme të të gjitha moduleve të sistemeve të Eternës.

28.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare, në Dokumentet e Tenderit dhe në kushtet e kontratave të çdo procedure prokurimi që do të realizojë për blerjen edhe mirëmbajtjen e çdo sistemi teknologjie informacioni që do të aplikojë dhe zhvillojë, duhet të përcaktojë që:

-“Posta Shqiptare, në përfundim të kontratës së furnizimit apo të afatit të garancisë së pajisjeve dhe sistemit, apo në përfundim të afatit të kontratës së parë të mirëmbajtjes (sipas përcaktimeve të VKM. 710, datë 21.8.2013), pronësia e Kodeve Burimore (source code), analizat e projektimit, burimi dhe programet e ekzekutueshme të sistemit, **do ti kalojnë Postës Shqiptare Sh.a. pa asnjë kosto shtesë”**.

Në vijimësi

29.Gjetje nga auditimi: Problematika e trajtuar më sipër, është mbartur dhe konstatuar në të gjitha procedurat e prokurimeve të realizuara për blerjen edhe mirëmbajtjen e sistemeve Eterna edhe gjatë periudhës objekt auditimi. Gjate kësaj periudhe, janë realizuar 6 procedura prokurimi të “Hapura” me fond limit në totale 103,649,850 lekë, pa TVSH dhe janë lidhur 6 kontrata për mirëmbajtjen e sistemeve të Eterna me vlerë totale 103,550,000 lekë, pa TVSH. Konkretisht: “Blerje Posta retail outlet dhe mirëmbajtje për 4 vjet”, me fond limit: 30,999,850 lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 13.05.2019, me fitues OE “Helius Systems”, me vlere

oferte të barabartë me fondin limit; “Mirëmbajtje Eterna Gateway Application për 4 vite”, me fond limit 20,000,000 lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 14.05.2019, me fitues OE “Helius Systems”, me vlerë oferte të barabartë me fondin limit; “Mirëmbajtja e Moduleve të Eternes për 4 vjet”, me fond limit 9,450,000lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 31.05.2019, me fitues OE “Helius Systems”, me vlere oferte të barabartë me fondin limit; “Blerje Eterna BI dhe Mirëmbajtje BI për 4 vite”, me fond limit 41,000,000 lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 22.07.2019, me fitues OE “Helius Systems”, me vlere oferte të barabartë me fondin limit; “Mirëmbajtja e Sistemit Eterna për 3 vite”, me fond limit 27,000,000 lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 05.05.2020, me fitues OE “Helius Systems”, me vlere oferte të barabartë me fondin limit; “Mirëmbajtja E-Posta për 4 vite”, me fond limit 20,000,000 lekë, pa TVSH, të realizuar në datën 03.08.2020, me fitues OE “Helius Systems”, me vlere oferte të barabartë me fondin limit. U konstatua:

29.1.Gjetje nga auditimi: Të 6 procedurat janë zhvilluara të hapura, por në procedura ka pasur mungesë të theksuar konkurrence pasi në to ka marrë pjese vetëm operatori “Helius Systems”, i cili është shpallur edhe fitues dhe ka lidhur kontratat e zbatimit. Mungesa e theksuar e konkurrencës ka ardhur si pasojë e hartimit dhe vendosjes në DT të kërkesave të veçantë në kundërshtim me rregullat e prokurimit publik. Konkretisht është kërkuar që: *“OE duhet të zotërojë të Drejtën e Autorit për programin Eterna Software të instaluar tek Posta Shqiptare ose të jetë i autorizuar nga mbajtësi i të drejtës së autorit për këtë program”*; *“Operatori ekonomik, qofte zotëruesi i të drejtës së autorit ose i autorizuar prej tij, duhet te disponoje kodin ne burim, pasi Posta Shqiptare nuk e disponon këtë kod”*. Kërkesa këto që sipas germës b, të pikës 2, të nenit 33 ligjit nr.9643, datë 20.11.2006 “Për Prokurimin Publik” dhe germës b, të pikës 2, të nenit 36, të VKM nr.914, datë 29.12.2014 “Për miratimin e rregullave te Prokurimit Publik” duhet të vendoset dhe përdoret për procedura me negociim, pa shpallje paraprake të njoftimit të kontratës, pasi në këto dispozita përcaktohet se: për arsye, që lidhen me mbrojtjen e së drejtës ekskluzive ose së drejtës së autorit, kontrata mund të lidhet me një operator të vetëm ekonomik dhe ekzistenca e kushti duhet të vërtetohet dhe të dokumentohet nga autoritetet kontraktore. Pra në bazë të këtyre dispozitave zhvillohen vetëm procedurat me negociim, dhe jo procedurat e hapura apo dhe procedurat e tjera. Vendosja e këtyre kërkesave nuk argumentohet sepse, Posta Shqiptare mbas përfundimit të kontratës së mirëmbajtjes të lidhur me **nr. 1069, datë 14.05.2014**, duhet të kishte marrë dhe të bënte pronë të saj, Kodet në Burim të sistemeve të Eternës.

29.2.Gjetje nga auditimi: Përveç se është konstatuar nga auditimi që këto kriteret të veçanta kualifikuese janë hartuar në kundërshtim me rregullat e prokurimit publik, janë vërejtur si të tilla dhe janë rekomanduar për ti ndryshuar edhe nga Agjencia e Prokurimit Publik (APP). Me shpalljen e të 6 procedurave në sistemin elektronik, APP për çdo procedurë, nëpërmjet email-eve, ka njoftuar Postën Shqiptare duke i sjell në vëmendje nevojën e saktësisimit dhe mirë argumentimin ligjor dhe teknik në lidhje me disponimin e së Drejtës së Autorit për programin Eterna Software, duke mbajtur parasysh faktin se, kriteret e veçanta të kualifikimit duhet të jenë në përpjesëtim me natyrën dhe përmasat e kontratës që prokurohen, jo diskriminuese dhe konform rregullave të prokurimit publik. Po kështu, rekomandon një argumentim teknik në lidhje me faktin e mos disponimit të Kodit në Burim nga ana e AK se, sistemi në fjalë është ekzistues, dhe rrjedhimisht ***mund të ishte i disponueshëm nga vetë AK pas implementimit të sistemit aktual, nga OE fitues***. Mirëpo, AK nuk ka bërë ndryshimin e këtyre kriterëve, por për të 6 procedurat i ka dërguar informacion APP se, vendosja e këtyre kriterëve mbështetet në, germën b, të pikës 2, të nenit 33 ligjit nr.9643, datë 20.11.2006 “Për Prokurimin Publik” dhe nenit 55, të VKM nr.914, datë 29.12.2014 “Për miratimin e rregullave te Prokurimit Publik”. Dhe ka interpretuar se, këto kërkesa janë vendosur, për arsye teknike dhe artistike që kanë lidhje me të drejtën ekskluzive të pronësisë intelektuale dhe kontrata mundë të ekzekutohet vetëm me një operatorë të veçantë. Ky sqarim apo interpretim i AK është i pakuptimit sepse

nga njëra anë përpiket të argumentojë se, hartimi dhe vendosja e këtyre kërkesave është mbështetur dhe bazuar në nenin 33 të LPP dhe nenin 55 të VKM, dispozita të cilat përcaktojnë rastet kur përdoret procedura “me negociim, pa shpallje paraprake të njoftimit të kontratës” dhe nga ana tjetër ka organizuar procedura të “Hapura”.

29.3.Gjetje nga auditimi: Po kështu në të 6 kontratat e mirëmbajtjes së lidhur me OE “Helius Systems” është vendosur kushti që: “Të gjitha të drejtat e pronës intelektuale të siguruara nga kontraktuesi gjatë kontratës do ti përkasin Kontraktuesit si vazhdimësi e të drejtës aktuale të autorit që gëzon kontraktuesi mbi këtë sistem kompjuterik. Pronësia intelektuale, Kodi në Burim dhe e drejta e autorit është dhe vazhdon të mbetet pronë e Kontraktuesit”.

Ky veprim ka bërë që ky operatorë të këtë të drejtën ekskluzive ose të drejtën e autorit për zhvillimin dhe mirëmbajtjen e këtij sistemi për një kohë të gjatë, të paktën deri në përfundimin e kontratës së datës 31.08.2020 që ka afat deri në mesin e vitit 2024. Pra, me vendosjen e këtij kushti në përfundim të çdo kontrate, kodet në burim nuk i kalojnë në pronësi Postës Shqiptare, por mbeten përsëri pronë e kontraktuesit, madje deri në amortizimin e plotë dhe nxjerrjen jashtë përdorimit të sistemit Eterna. Për pasojë nga vendosja e këtij kushti kontraktual, blerja e moduleve të tjera të sistemit Eterna dhe shërbimi i mirëmbajtjes së tyre, përqendrohet dhe monopolizohet vetëm te operatori “Helius Systems”.

29.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a, të gjejë rrugët e bashkëpunimit dhe mirëkuptimit për të negociuar me OE “Helius Systems” me qëllim heqjen nga kontrata e datës 31.08.2020, për “Mirëmbajtjen E-Posta për 4 vite” të kushtit: “Të gjitha të drejtat e pronës intelektuale të siguruara nga kontraktuesi gjatë kontratës do ti përkasin Kontraktuesit si vazhdimësi e të drejtës aktuale të autorit që gëzon kontraktuesi mbi këtë sistem kompjuterik. Pronësia intelektuale, Kodi në Burim dhe e drejta e autorit është dhe vazhdon të mbetet pronë e Kontraktuesit”.

Menjëherë

29.2.Rekomandimi: Posta Shqiptare, në Dokumentet e Tenderit të çdo procedure prokurimi të hapur që do të realizojë për blerjen e moduleve dhe për mirëmbajtjen e sistemeve Eterna, të marrë në konsideratë rekomandimet e APP, dhe të mos vendosë kërkesat e veçanta që: “OE duhet të zotërojë të Drejtën e Autorit për programin Eterna Software të instaluar tek Posta Shqiptare ose të jetë i autorizuar nga mbajtësi i të drejtës së autorit për këtë program”; “Operatori ekonomik, qofte zotëruesi i të drejtës së autorit ose i autorizuar prej tij, duhet të disponojë kodin në burim, pasi Posta Shqiptare nuk e disponon këtë kod”.

Në vijimësi

29.3.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a, me përfundimin të kontratës së lidhur në datën 31.08.2020, me OE “Helius Systems” për “Mirëmbajtjen E-Posta për 4 vite”, me vlerë 20,000,000 lekë, pa TVSH, në DT, në kushtet e Veçanta dhe të Përgjithshme të kontratave që do të realizohen në procedurat e prokurimeve vijuese për shërbimin e mirëmbajtjes të sistemeve Eterna, të vendosë kushtin që: “Pronësia intelektuale, Kodi në Burim dhe e drejta e autorit do të jetë dhe do të mbetet pronë e Postës Shqiptare”.

Në përfundimin të kontratës

30.Gjetje nga auditimi: Në të 6 procedurat e prokurimit, vlerat e kontratave të mirëmbajtjes (fondet limite) janë llogaritur në zbatim të ligjit nr. 9643, datë 20.11.2006 për “Prokurimin Publik” dhe VKM nr.914, datë 29.12.2014 “Për Miratimin e Rregullave të Prokurimit Publik”. Për çdo procedurë janë marrë në treg, 3 apo 4 oferta dhe fondi limit është llogaritur bazuar në ofertën më të ulët. Në të 6 procedurat e prokurimit, një nga operatorët që u është kërkuar dhe marrë ofertë është edhe OE “Helius Systems”. Pra nga njëra anë AK, vendos kufizimin e konkurrencës në treg nëpërmjet të drejtës së autorit dhe nga ana tjetër ka marrë oferta në treg të cilat nuk mundë të përgjigjen vlerës së shërbimit të prokuruar sepse të drejtën e mirëmbajtjes së këtij sistemi sipas specifikimeve teknike dhe kontratave të mëparshme të

mirëmbajtjes e ka në mënyrë ekskluzive vetëm operatori “Heliuss Systems”. Po kështu, në llogaritjen e fondit limit për të gjitha kontratat e mirëmbajtjes nuk është marrë në konsideratë raporti kosto-përfitim, bazuar në amortizimin moral dhe fizik të këtij sistemi dhe në vlerën e mbetur në kontabilitet sipas pasqyrave financiare të çdo viti.

30.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare, të analizojë shpenzimet dhe kostot faktike të shërbimeve të mirëmbajtjes së sistemeve Eterna dhe në procedurat e tjera të prokurimeve që do të realizojë, të llogarisë vlerën e kontratës së mirëmbajtjes (fondin limit) duke marrë në konsideratë, amortizimin moral dhe fizik të këtij sistem, vlerën e pasqyruar në kontabilitet dhe raportin kosto-përfitim.

Menjëherë dhe në vijimësi

31.Gjetje nga auditimi: Siç u trajtua më sipër, mungesa e pronësisë së kodeve në burime ka bërë që të gjitha kontratat e mirëmbajtjes së sistemit Eterna duke filluar që nga viti 2017, edhe pse janë zhvilluar me procedura të hapura, janë lidhur në mungesë të theksuar të konkurrencës, pasoja e të cilës ka sjellë ekskluzivitetin dhe monopolizimin e blerjeve dhe të mirëmbajtjes së sistemit Eterna, duke i përqendruar këto mallra dhe shërbime vetëm te i njëjti operator, te operator “Heliuss Systems”. Nga ky veprim nuk është rritur pjesëmarrja e operatorëve ekonomikë në procedurat e prokurimit dhe nuk është siguruar mirë përdorimi i fondeve dhe ulja e shpenzimet procedurale për shërbimin e mirëmbajtjes, pasi ky operator në të gjitha procedurat e prokurimit ka ofruar ofertën ekonomike pothuajse të barabartë me fondin limit. Për pasojë shpenzimet e mirëmbajtjes janë relativisht të larta kundrejt koston të blerjeve të vetë sistemit Eterna, të cilat shkojnë rreth 15-18 % për çdo vit. Kështu, për gjatë gjithë kohës së funksionimit të sistemit që nga viti 2014 deri në vitin 2024, shpenzimet progresive për shërbimin e mirëmbajtjes kanë shkuar në vlerën **158,200,000** lekë pa TVSH, ose përbëjnë 90%, të vlerës progresive të blerjeve të gjithë sistemit Eterna që janë në shumën **176,091,320** lekë, pa TVSH. Megjithatë kosto e lartë e shërbimit të mirëmbajtjes së sistemeve të teknologjisë së informacionit vjen edhe si pasojë e vetë natyrës së këtij shërbimi, të cilat nuk janë shumë të mirënjohura në tregun vendas sepse ato nuk janë të natyrës fizike por me tepër janë të një natyre intelektuale që lidhen me të drejtën ekskluzive apo të drejtën e autorit dhe për këto shpenzime në treg nuk ka kosto të normuara apo çmime referuese. Kjo dhe për faktin se, AKSH apo ministria e linjës që mbulon fushën e Teknologjisë së Informacionit nuk kanë hartuar normativa, manuale, preventiva, apo udhëzues të veçantë, për përcaktimin e çmimeve orientuese, mbështetur në specifikimet teknike të çdo lloj sistemi teknologjie informacionit dhe në modelet dhe praktikat më të mira të vendeve Evropiane dhe mbi bazën e këtyre çmimeve të llogariteshin shpenzimet e mirëmbajtjes.

31.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare, bazuar në modelet dhe praktikat më të mira të vendeve Evropiane, të marrë iniciativën dhe ti kërkojë, MFE me cilësinë e aksionarit, AKSH dhe Ministrisë së linjës që mbulon fushën e teknologjisë së informacionit që, të hartojnë normativa, manuale, apo udhëzues të veçantë, për përcaktimin e çmimeve orientuese për çdo lloj sistemi që ka të bëjë me teknologjinë e informacionit dhe mbi bazën e tyre të llogariten vlerat e kontratave të blerjeve dhe kontratave të shërbimeve për mirëmbajtjen e tyre.

Menjëherë dhe në vijimësi

32.Gjetje nga auditimi: Gjatë vitin 2013, por dhe para këtij viti, Posta Shqiptare Sh.a. ka blerë dhe ka vendosur në funksionim rrjetin dhe pajisjet e rrjetit Data Center (serverët). Sipas regjistrimit në kontabilitet në fund të vitit 2013, këto pajisje janë në vlerën **totale 35,500,200 lekë**, pa TVSH. Deri në fund të vitit 2018 (31.12.2018) kanë akumuluar një amortizim në vlerën 29,908,996 lekë dhe vlera e mbetur e tyre në fund të këtij viti është 5,591,204 lekë. Po në vitin 2018 është bërë rivlerësimi i aseteve të Postës Shqiptare dhe rrjeti dhe pajisjet e Data Center kanë marrë një vlerë të re, duke u rivlerësuar në vlerën 10,650,080 lekë. Për mbulimin me shërbimin e mirëmbajtjes së Data Center, nga vënia në funksionim në vitin 2014 dhe deri në

datën 30.06. 2021, Posta shqiptare ka realizuar 6 procedura prokurimi të hapura dhe ka lidhur 6 kontrata me afate 1 vjeçare, me vlerë totale 73,291,455 lekë, pa TVSH (87,949,746 lekë, me TVSH). Konkretisht: kontrata me nr.1751/5, datë 16.09.2013, me vlerë 16,187,280 lekë; kontrata me nr.3388/5, datë 30.12.2015, me vlerë 15,208,376 lekë; kontrata me nr.406/15, datë 22.12.2017, me vlerë 13,721,520 lekë; kontrata me nr.3377/13, datë 18.03.2019, me vlerë 14,277,720 lekë; kontrata me nr.751/13, datë 23.06.2020, me vlerë 14,277,720 lekë; kontrata me nr.1069/8, datë 06.08.2021, me vlerë 14,277,600 lekë.

Siç tregojnë këto shifra, vlera vjetore e shpenzimeve për mirëmbajtjen kundrejt vlerës së blerjes së sistemit dhe të pajisjeve Data Center, shkojnë për çdo vit rreth 34-35%, ose, vlera e shpenzimeve progresive të mirëmbajtjes kundrejt vlerës totale të blerjes së sistemit dhe pajisjeve Data Center që, nga viti 2014 deri në datën 30.06.2021, ka shkuar rreth 206% (73,291,455 lekë/ 35,500,200 lekë). Kosto e lartë e shërbimit të mirëmbajtjes së pajisjeve dhe të rrjetit Data Center vjen edhe si pasojë e vetë natyrës së këtij shërbimi, të cilat nuk janë shumë të mirënjohura në treg vendas sepse përveç se janë të natyrës fizike janë edhe të një natyre intelektuale profesionale dhe për shpenzimet e këtij shërbimi në tregun vendas nuk ka kosto të normuar apo çmime referuese. Kosto e lartë e shërbimit të mirëmbajtjes së sistemit dhe pajisjeve Data Center, tregohet qartazi edhe në procedurat prokurimeve të realizuara gjatë periudhës objekt auditimi, për shërbimin e mirëmbajtjes. Konkretisht, gjatë kësaj periudhe janë realizuar 3 procedura prokurimi të hapura me fond limit në total 36,000,000 lekë, pa TVSH (12,000,000 lekë për procedurë). Të tre procedurat të realizuara për çdo vit, janë fituar nga Bashkimi i Operatorëve Ekonomik (BOE) “Divitech & BNT” me ofertë ekonomike pothuajse të barabartë me fondin limit, me një kursim të vogël në vlerën 305,800 lekë. Me këtë BOE janë lidhur 3 kontrata për shërbimin e mirëmbajtjes së Data Center, me vlerë totale 35,694,200 lekë, pa TVSH (42,833,040 lekë, me TVSH), përkatësisht, kontrata e datës 18.03.2019, me vlerë 14,277,720 lekë; kontrata e datës 23.06.2020, me vlerë 14,277,720 lekë dhe kontrata e datës 06.08.2021, me vlerë 14,277,600 lekë.

32.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare, të ngrejë një grup pune të veçantë me specialistë të fushës për të analizuar gjendjen teknike e fizike të rrjetit dhe pajisjeve Data Center dhe në varësi të amortizimit të tyre, të analizoje kostot e mirëmbajtjes duke marrë në konsideratë raportin kosto-përfitim. Në rast se, përfitimi është në raport të zhdrejtë me koston, pra shpenzimet e mirëmbajtjes tejkalojnë vlerën e sistemit dhe të pajisjeve, atëherë të shikohet mundësia e blerjes së sistemit dhe pajisjeve të reja. Në procedurat e prokurimit që do të realizohen, në dokumentet e tenderit të kërkohet që, shërbimi i mirëmbajtjes të kryhet nga operatori fitues, me afat sipas përcaktimeve të VKM 710, datë 21.8.2013, “Për krijimin dhe funksionimin e sistemeve të ruajtjes së informacionit, vazhdueshmërisë së punës dhe marrëveshjeve të nivelit të shërbimit”.

Menjëherë dhe në vijimësi

33.Gjetje nga auditimi: Të shtrirë në vitin 2020 dhe vitin 2021, Posta Shqiptare ka realizuar procedurën e prokurimit me objekt “Blerje Tonerë, Bojëra Printerit”, me fond limit 60,034,800 lekë. Në tenderin e zhvilluar në datën 13.05.2020, kanë marrë pjesë 2 operatorë: OE “Infosoft Office”, me ofertën ekonomike në vlerën 38,597,810.82 lekë, pa TVSH, ose 35.7%, më të ulët se fondi limit dhe OE “Erisoni Company” me ofertën ekonomike në vlerën 47,130,000 lekë, pa TVSH, ose 21.5 %, më ulët se fondi limit. U konstatua se, AK në kundërshtim me parashikimet e neneve 20 dhe 46 të ligjit nr. 9643, date 20.11.2006 “Për Prokurimin Publik” dhe nenit 27, të VKM nr. 914, datë 29.12.2014 “Për Miratimin e Rregullave të Prokurimit Publik”, ka kërkuar dhe vendosur në DT, disa kritere të veçanta të kualifikimit, të cilat nuk janë hartuar në përpjesëtim me natyrën dhe përmasat e kontratës që prokurohen dhe nuk janë konform rregullave të prokurimit publik. Pikërisht këto kërkesa janë bërë shkak që, KVO gjatë shqyrtimit të ofertave teknike të 2 operatorëve pjesëmarrës, ka s’kualifikuar OE “Infosoft Office” i cili ka ofertën ekonomike më të ulët se operatori tjetër, me diferencë **10,238,628 lekë me TVSH**. Për pasojë,

OE “Infosoft Office”, ka bërë disa ankime pranë AK dhe KPP, dhe për këtë arsye procesi i realizimit të kësaj procedurë është tej zgjatur, gati rreth 1 vit (ka filluar me shpalljen e kontratës për prokurim në datën 26.03.2020 dhe ka përfunduar me lidhjen e kontratës së furnizimit në datën 15.02.2021). Veprime apo mosveprime këto që, kanë cenuar, qëllimin e ligjit nr. 9643, datë 20.11.2006 “Për Prokurimin Publik” të parashikuar në pikën 2 të nenit 1, që është: *“Rritja efiçencës dhe efikasitetit në procedurat e prokurimit publik; sigurimi për mirë përdorimin e fondeve publike dhe për uljen e shpenzimeve procedurale; nxitja e pjesëmarrjes së operatorëve ekonomikë; nxitja e konkurrencës ndërmjet operatorëve ekonomikë; trajtimin e barabartë dhe jo diskriminues të operatorëve ekonomikë, pjesëmarrës në procedurën e prokurimit; sigurimin e integritetit, besimit publik dhe transparencës në procedurën e prokurimit publik”*. Pasojat e kësaj parregullsie janë shmangur nga KPP, e cila me Vendimin nr. 600, datë 24.12.2020, ka vendosur kualifikimin dhe shpalljen fitues të OE “Infosoft Office”, duke eliminuar kështu, shkeljet dhe dëmin ekonomik që mund ti shkaktonte Postës Shqiptare në vlerën 10,238,628 lekë.

33.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a, në të gjitha procedurat e tjera të prokurimeve, duhet të mbajë parasysh faktin që, kriteret e veçanta të kualifikimit, të hartohen konform rregullave të prokurimit publik, të jenë në përpjesëtim me natyrën dhe përmasat e kontratës që prokurohet dhe të sigurojnë trajtim të barabartë dhe jo diskriminues të të gjithë operatorët ekonomikë, pjesëmarrës në procedurat e prokurimit.

Në vijimësi

34.Gjetje nga auditimi: Në të 6 procedurat e prokurimit të mirëmbajtjes së sistemeve Eterna, në 3 procedurat e prokurimit të mirëmbajtjes së Data Center dhe në procedurën e prokurimit për blerjen e tonerëve dhe bojërave të printerit, të trajtuar më sipër, konstatohet se: dy nga kriteret e veçanta kualifikuese që kanë lidhje me përmbushjen e kapacitetit ekonomik dhe teknik, janë vendosur në interpretim të gabuar të pikës 3 dhe germës b, të pikës 4, të nenit 28 të, VKM nr. 914, datë 29.12.2014 “Për Miratimin e Rregullave të Prokurimit Publik”. Konkretisht në DT të çdo procedure është kërkuar që: *“OE duhet të paraqesë furnizime me natyrë ngjashme të kryera gjatë tre viteve të fundit, me vlere jo më pak se 39 % e vlerës së përlllogaritur të kontratës që prokurohet”*; *“OE duhet të paraqesë, vërtetim nga Administrata Tatimore për xhiron mesatare vjetore të tre viteve të fundit me vlerë jo më pak se 39 % e vlerës limit të kontratës që prokurohet”*. Pra vendosja e kufirit 39% për përmbushjen e këtyre kërkesave, kuptohet sikur vlera e xhiros vjetore dhe vlera e kontratave të ngjashme duhet të jene mbi 40% të vlerës që prokurohet, në kundërshtim kjo me dispozitat e sipërcituara të cilat përcaktojnë se:

“Për të provuar përvojën e mëparshme, autoriteti kontraktor kërkon dëshmi për shërbimet e mëparshme, të ngjashme, të kryera gjatë tri viteve të fundit dhe në çdo rast, vlera e kërkuar duhet të jetë jo më të madhe se 40% të vlerës së përlllogaritur të kontratës që prokurohet dhe që është realizuar gjatë tri viteve të fundit”;

“Për të provuar kapacitetet financiare dhe ekonomike, autoriteti kontraktor kërkon, kopje të deklaratave të xhiros vjetore, dhe në çdo rast, vlera e kërkuar nuk mund të tejkalojë 40 % të vlerës limit të kontratës që prokurohet”.

34.1.Rekomandimi: Posta Shqiptare Sh.a, në të gjitha procedurat e tjera të prokurimeve, duhet të mbajë parasysh faktin që, për përmbushjen e kapacitetit ekonomik dhe teknik kriteret e veçanta të kualifikimit të hartohen dhe të jenë në përputhje dhe brenda kufijve të përcaktuara në rregullat e prokurimit publik.

Në vijimësi

35.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit *“Mirëmbajtje Sistemit VOIP”* u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, krahas faturës së shërbimit mungojnë procesverbalet e monitorimit të ofrimit të shërbimit nga ana e përfaqësuesit të “Posta Shqiptare Sh.a” dhe përfaqësuesit të Kontraktuesit, ashtu siç janë sjell për muajin Nëntor, Dhjetor 2019 dhe Janar, Shkurt, Mars 2020.

35.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të mbajnë procesverbalet mbi monitorimin e ofrimit dhe cilësisë të shërbimit sipas kushteve të kontratës.

Menjëherë dhe në vijimësi

36.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Mirëmbajtje Sistemit VOIP” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, mungojnë librat e historikut (LogBook) për secilën pajisje në të cilën shënohen të gjitha veprimet e kryera mbi pajisje.

36.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur që për secilën pajisje të shoqërohet me logbook-un përkatës sipas kushteve të kontratës.

Menjëherë dhe në vijimësi

37.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Mirëmbajtje Sistemit VOIP” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, mungon njoftimi me shkrim për listën e pajisjeve të mbuluar me shërbimin e mirëmbajtjes duke përfshirë sasinë, vendndodhjen e këtyre pajisjeve 90 ditë para fillimit të negociimit për rinovim të marrëveshjes së mirëmbajtjes pasi më datë 1.10.2021 ka përfunduar Kontrata e mirëmbajtjes së Sistemit VOIP.

37.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur që 90 ditë para fillimit të negociimit për rinovim të marrëveshjes së mirëmbajtjes të bëjnë njoftimin me shkrim për ndryshimet në listën e pajisjeve të mbuluar me shërbimin e mirëmbajtjes.

Menjëherë dhe në vijimësi

38.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Mirëmbajtje Sistemit VOIP” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, mungojnë raportet mujore që duhet të ishin sjellë nga O.E. ku parashtrohen të gjitha aktivitetet e realizuara në atë muaj edhe nëse nuk ka pasur problematika, në kundërshtim me Nenin 10 pika 5 të Kontratës me objekt “Mirëmbajtje Sistemi VOIP” nr.1702/9 datë 01.10.2019.

38.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur që 90 ditë para fillimit të negociimit për rinovim të marrëveshjes së mirëmbajtjes të bëjnë njoftimin me shkrim për ndryshimet në listën e pajisjeve të mbuluar me shërbimin e mirëmbajtjes.

Menjëherë dhe në vijimësi

39.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje Hibrid Mail” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, shpenzimet për projekte investimesh ku përfshihen shpenzimet kapitale në infrastrukturë, ku në këtë rast janë blerje e pajisjeve të mëdha teknologjike, në fazën e planifikimit buxhetor të shpenzimeve nuk është kryer një analizë kosto-përfitim e projektit për një menaxhim sa më efektiv të shpenzimeve.

39.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi planifikimin buxhetor të shpenzimeve të njësisë, në rastet kur vlera e shpenzimeve/investimeve është në vlera të larta, të kryejnë një analizë kosto-përfitim të shpenzimeve/investimeve në fjalë.

Menjëherë dhe në vijimësi

40.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje Hibrid Mail” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, meqenëse Sistemi i Hibrid Mail është sistem i ri në fushën e TIK-ut dhe ka nevojë për mirëmbajtje, duhet të ishte parashikuar MNSH-në, si pjesë të procedurës së realizimit të

investimit për këtë sistem si dhe kohëzgjatja e kësaj marrëveshjeje duhet ishte jo më e shkurtër se 4 (katër) vjet.

40.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e procedurës së prokurimit në fjalë të hartojnë MNSH-në bazuar në praktikat më të mira.

Menjëherë dhe në vijimësi

41.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje Hibrid Mail” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit të vënë në dispozicion grupit të auditimit, me anë të urdhrin nr. 34/26 datë 23.01.2020 është ngritur Komisioni mbi marrjen në dorëzim të “Blerje Hibrid Mail”, por mungon Procesverbali mbi marrjen në dorëzim gjithashtu i cili shoqërohet dhe më një kolaudim mbi funksionimin e saj.

41.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur kryerjen e kolaudimit të pajisjes dhe mbajtjen e procesverbaleve në mënyrë intervalore.

Menjëherë dhe në vijimësi

42.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje e vendosje pajisje sigurie (kamera vëzhgimi (VVTV), kamera për automjete, sisteme alarmi, Video wall për monitorimin e sistemeve të sigurisë” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, gjatë hartimit të specifikimeve teknike nuk janë sqaruar qartë zërat mbi skicimet mbi instalimin e pajisjeve, pozicionet e tyre për të arritur më pas në caktimin e dy zërave si F.V. Kabull Alarmi dhe F.V. Kabull rg59 + Ushqimi.

42.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e specifikimeve teknike në procedurat e ardhshme të prokurimeve, gjatë hartimit të specifikimeve teknike, të bazohen në rregulloret dhe legjislacionin përkatës.

Menjëherë dhe në vijimësi

43.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje e vendosje pajisje sigurie (kamera vëzhgimi (VVTV), kamera për automjete, sisteme alarmi, Video wall për monitorimin e sistemeve të sigurisë” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, vendosja e kriterëve të veçanta që O.E duhet të ketë kompatibiliteti me sistemet ekzistuese që janë kamerat Hikvision, sistemet e alarmit Messer GPRS dhe Radio, Sistemet GPS Meitrack nuk lejon zhvillimin e një gare të barabartë, dhe duket një kriter diskriminues.

43.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e specifikimeve teknike dhe i kriterëve të veçanta në procedurat e ardhshme të prokurimeve, gjatë hartimit të specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta, të kenë kujdes që kriteret e vendosura të mos jenë diskriminuese duke penalizuar operatorë që të jenë pjesëmarrës në garë.

Menjëherë dhe në vijimësi

44.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “Blerje palmar profesional, barkod reader me wireless, lexues barkodesh” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, kriteri i veçantë nr. 2.5 ku thuhet që produktet e ofruara duhet të jenë Brand i njohur Ndërkombëtar është kriter diskriminues.

44.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta në procedurat e ardhshme të prokurimeve, gjatë hartimit të specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta, të kenë kujdes që kriteret e vendosura të mos jenë diskriminuese duke penalizuar operatorë që të jenë pjesëmarrës në garë, pasi në shpjegimin tuaj ky lloj kriteri do të plotësojë kërkesat e cilësisë, origjinalitetin e mallrave nuk qëndron sepse janë certifikatat ato që i japin këto attribute dhe jo emri.

Menjëherë dhe në vijimësi

45.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Blerje palmar profesional, barkod reader me wireless, lexues barkodesh*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, Komisioni mbi marrjen në dorëzim të procedurës, nuk ka përpiluar procesverbalin mbi marrjen në dorëzim gjithashtu i cili shoqërohet dhe më një kolaudim mbi funksionimin e saj.

45.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur kryerjen e kolaudimit të pajisjes dhe mbajtjen e procesverbaleve në mënyrë intervalore.

Menjëherë dhe në vijimësi

46.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Shërbim Printimi dhe fotokopje*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, në caktimin e kriterëve të veçanta është caktuar dhe certifikata ISO 14001:2015 për Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit e cila nuk është në proporcion me objektin e procedurës së prokurimit si dhe caktimi i 3 punonjësve të certifikuar për pajisjet multifunksionale, duke vënë theksin në numrin 3 do të s’kualifikonte nga gara shumë Operatorë të tjerë duke e bërë garën diskriminuese.

46.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta në procedurat e ardhshme të prokurimeve, gjatë hartimit të specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta, të kenë kujdes që kriteret e vendosura të mos jenë diskriminuese duke penalizuar operatorë që të jenë pjesëmarrës në garë.

Menjëherë dhe në vijimësi

47.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Shërbim Printimi dhe fotokopje*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, në caktimin e kriterëve të veçanta cilësohet se shërbimi i kërkuar është i bazuar në një nivel të caktuar shërbimi SLA (Service Level Agreement), por që në asnjë rast kontrata nuk është trajtuar si një SLA.

47.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e procedurës së prokurimit në fjalë të hartojnë MNSH-në bazuar në praktikën më të mirë.

Menjëherë dhe në vijimësi

48.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Shërbim Printimi dhe fotokopje*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, nuk është mbajtur asnjë procesverbal mbi ecurinë e shërbimit, duke matur cilësinë e shërbimit për të arritur afrimin optimal të tij.

48.1.Rekomandimi: Personat e autorizuar mbi ndjekjen dhe zbatimin e kontratës të bëjnë të mundur kryerjen e kolaudimit të pajisjes dhe mbajtjen e procesverbaleve në mënyrë intervalore.

Menjëherë dhe në vijimësi

49.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Blerje pajisje sigurie (sisteme alarmi, sisteme vëzhgimi DVR/NVR 4 kamera, 8 kamera, 16 kamera + instalim kabull ...*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, salla e monitorimit të O.E. për eliminimin e defekteve mbulohet nga O.E. për 2 vite që është dhe garancia e produkteve. Pas dy vitesh meqenëse tërësia e produkteve funksionon si një sistem nuk është parashikuar mirëmbajtje dhe nuk është përcaktuar se kujt do t’i kalojnë të drejtat e sallës së monitorimit. Meqenëse është zhvilluar një sistem në fushën e teknologjisë së informacionit atëherë në procedurën e prokurimit duhet të ishte parashikuar dhe mirëmbajtja me qëllim ofrimin e shërbimit pa ndërprerje dhe parandalimin e humbjes ose të shkatërrimit të të dhënave.

49.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e procedurës së prokurimit në fjalë të hartojnë MNSH-në bazuar në praktikën më të mirë.

Menjëherë dhe në vijimësi

50.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Blerje Licenca Microsoft + shërbime të ndryshme për 2 vite*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, në caktim e specifikimeve teknike është përfshirë pika “Shërbime trajnimi dhe konsulence për paketën M365, Power BI, Windows server, SQL server, Windows Desktop” si dhe në kriteret e veçanta është kërkuar “Të paktën 2 (dy) specialistë të certifikuar nga prodhuesi si trajnues zyrtarë të produkteve Microsoft”, por nuk është mbajtur asnjë procesverbal që faktin kryerjen e trajnimeve dhe konsulencave nga specialistët e certifikuar nga prodhuesi si trajnues zyrtarë të produkteve Microsoft.

50.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi marrjen në dorëzim të kontratës dhe zbatimit të saj të bëjnë të mundur së bashku me operatorin ekonomik fitues të zhvillojnë trajnime të stafit sipas pikave të specifikimeve teknike.

Menjëherë dhe në vijimësi

51.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Blerje Licenca Microsoft + shërbime të ndryshme për 2 vite*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, gjatë hartimit të procedurës së prokurimit nuk është parashikuar zëri për mirëmbajtjen e procedurës në fjalë. Meqenëse janë shërbime të ndryshme në objektin e prokurimit atëherë duhet parashikuar dhe zëri i mirëmbajtjes për të siguruar krijimin e sistemit të vazhdueshmërisë së punës (Business Continuity) dhe sistemit të ruajtjes së informacionit (Backup).

51.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e procedurës së prokurimit në fjalë të hartojnë MNSH-në bazuar në praktikat më të mira.

Menjëherë dhe në vijimësi

52.Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i procedurës së prokurimit “*Blerje Licenca Microsoft + shërbime të ndryshme për 2 vite*” u konstatua se pas verifikimit të dokumentacionit vënë në dispozicion grupit të auditimit, kriteret e veçanta që Kompania duhet të ketë specializimet e mëposhtme me prodhuesit Microsoft:

-Gold Data Analytics për të demonstruar kapacitetin e kompanisë për të ofruar shërbime lidhur me platformën analitike Microsoft BI.

-Gold Data Platform për të demonstruar kapacitetin e kompanisë për të ofruar shërbime lidhur me platformën e bazës së të dhënave të Microsoft SQL.

-Gold Collaboration and Content për të demonstruar kapacitetin e kompanisë për të ofruar shërbime lidhur me platformat e bashkëpunimit që ofrohet nga Microsoft, përbëjnë favorizim për kompani të caktuara duke mos lejuar Operatorë të tjerë të jenë pjesëmarrës në procedurën e prokurimit.

52.1.Rekomandimi: Personat përgjegjës mbi hartimin e specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta në procedurat e ardhshme të prokurimeve, gjatë hartimit të specifikimeve teknike dhe të kriterëve të veçanta, të kenë kujdes që kriteret e vendosura të mos jenë diskriminuese duke penalizuar operatorë që të jenë pjesëmarrës në garë.

Menjëherë dhe në vijimësi

Në zbatim të nenit 15, shkronja “j”, të ligjit nr. 154/2014, “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit” për masat e marra nga ana Juaj të përgatiten programe me afate dhe persona përgjegjës dhe për zbatimin e rekomandimeve të njoftohet Kontrolli i Lartë i Shtetit **brenda 20 ditëve** nga marrja e kësaj kërkesë.

Në vijim e në zbatim të nenit 30, pika 2 e këtij ligji, kërkohet ndjekja e realizimit të tyre në vazhdimësi duke nxjerrë aktet e nevojshme administrative dhe nisjen e procedurave disiplinore e administrative apo hartimin e padive gjyqësore për shpërblimin e demit dhe mbi ecurinë e zbatimit të rekomandimeve të dhëna, nga ana Juaj të raportohet (*me shkrim*) pranë Kontrollit të Lartë të Shtetit **brenda 6 muajve** nga marrja e njoftimit të Raportit Përfundimtar të auditimit dhe rekomandimeve.

K R Y E T A R

Arben SHEHU

